

Projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

Bjelić, Jelen

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:935779>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-30**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić
Specijalistički diplomski stručni studij
Projektni menadžment

JELENA BJELIĆ

PROJEKT POKRETANJA RURALNOG TURIZMA U
SLAVONIJI

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić
Specijalistički diplomski stručni studij
Projektni menadžment

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

**PROJEKT POKRETANJA RURALNOG TURIZMA U
SLAVONIJI**

Mentor:

dr. sc. Zlatko Barilović, prof. v. š., znan. sur.

Studentica:

Jelena Bjelić

Naziv kolegija:

**PLANIRANJE I POKRETANJE
PROJEKTA - PRAKTIKUM**

JMBAG studenta:

0013018501

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT	2
1. UVOD	3
2. ULAZNA STRATEGIJA	5
3. SADRŽAJ PROJEKTA	8
3.1. POJMOVNA ODREĐENJA RURALNOG TURIZMA	8
3.2. ZAKONSKE PRETPOSTAVKE RAZVOJA RURALNOG TURIZMA U HRVATSKOJ.....	12
3.3. RURALNI TURIZAM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE.....	15
3.4. ANALIZA LOKALITETA PROVEDBE PROJEKTA	21
3.5. STAKEHOLDER ANALIZA.....	27
3.6. PESTLE ANALIZA.....	28
3.7. SWOT ANALIZA.....	31
4. CILJEVI PROJEKTA	34
4.1. NAMJENSKI CILJEVI.....	34
4.2. OBJEKTNI CILJEVI	35
5. TAKTIKA IZVEDBE PROJEKTA	37
6. PLAN PROJEKTA	40
6.1. WBS PROJEKTA	41
6.2. MS PROJECT	42
7. ANALIZA RIZIKA	44
8. EKONOMIKA PROJEKTA	49
8.1. IZVORI FINANCIRANJA.....	49
8.2. ELEMENTI PROJEKTA I PRORAČUN	50
8.3. POLAZIŠTA ZA IZRADU EKONOMSKE OPRAVDANOSTI ULAGANJA	51
8.4. RAČUN DOBITI I GUBITKA.....	53
8.5. FINANCIJSKI TIJEK	54
8.6. BILANCA.....	56
9. PROJEKTNNA ORGANIZACIJA	57
10. PLAN KONTROLE IZVEDBE PROJEKTA	58
11. ZAKLJUČAK	59
12. IZJAVA	60

13. POPIS LITERATURE	61
13.1. KNJIGE:.....	61
13.2. INTERNETSKI IZVORI:	61
14. POPIS KRATICA	65
15. POPIS SLIKA I TABLICA	66
15.1. POPIS SLIKA	66
15.2. POPIS TABLICA	66
16. ŽIVOTOPIS	68

SAŽETAK

Hrvatska raspolaže bogatim kulturnim, tradicijskim, gastronomskim i prirodnim predispozicijama za razvoj ruralnog turizma. Razvoj turizma u ruralnim područjima pomaže očuvanju tradicije i običaja, kao i lokalnog identiteta, jača lokalnu tradicionalnu proizvodnju, a kao takav pomaže oživljavanju, aktivaciji i održivom razvoju tih područja.

Tema ovoga specijalističkog završnog rada je projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji i prikazan je u formi pokretačkog elaborata. U uvodnom dijelu rada definirani su osnovni pojmovi i prikazana zakonska regulativa ruralnog turizma u Hrvatskoj. Predstavljene su neki primjeri dobre prakse i turističke destinacije u Vukovarsko-srijemskoj županiji, kao i u Općini Bošnjaci. Prikazane su analize svih važnih čimbenika u pokretanju ruralnog turizma u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Općini Bošnjaci, kao i obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Bjelić, koje je i naručitelj ovoga rada. Prikazani su svi koraci u pokretanju agroturizma za potrebe usluge smještaja, kao i ekonomika projekta, koja će dati uvid u isplativost samoga projekta. Cijeli projekt se odvija na području zaštićenog krajolika Vjerovi i posebnog šumskog rezervata Lože što mu daje dodatnu ljepotu i atraktivnost. Krajnji je cilj projekta upisati se u turističku ponudu kontinentalne Hrvatske.

Ključne riječi: projekt, projektni menadžment, ruralni turizam, agroturizam, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, pokretački elaborat

Title in English: THE PROJECT OF LAUNCHING RURAL TOURISM IN SLAVONIA

ABSTRACT

Croatia has rich cultural, traditional, gastronomic and natural predispositions for the development of rural tourism. The development of tourism in rural areas helps to preserve traditions and customs, as well as local identity, strengthens local traditional production, and as such helps to revive, activate and sustainably develop these areas.

The topic of this paper is the project of launching rural tourism in Slavonia and it is presented in the form of an initiation study. In the introductory part of the paper, the basic concepts are defined and the legal regulations of rural tourism in Croatia are presented. Some examples of good practice and tourist destinations in Vukovar-Srijem County, as well as in the Municipality of Bošnjaci are presented. Analyzes of all important factors in launching rural tourism in Vukovar-Srijem County, the Municipality of Bošnjaci, as well as the family farm Bjelić, which is the client of this paper, are presented. All the steps in starting agritourism for the needs of the accommodation service are presented, as well as the economics of the project, which will give us an insight into the cost-effectiveness of the project itself. The project takes place in the area of the protected landscape Vjerovi and the special forest reserve Lože, which gives it additional beauty and attractiveness. The ultimate goal of the project is to enroll in the tourist offer of continental Croatia.

Key words: project, project management, rural tourism, agritourism, family farm, initiation study

1. UVOD

Živimo u vremenu žurbe, stresa, umora, konstantnog manjka vremena za sebe i vlastito zdravlje. Ruralni turizam može biti savršena mogućnost za bijeg iz takve svakodnevice jer nudi mogućnost povratka prirodi, zdravijem načinu života i stvarnim vrijednostima. Ponuda i potražnja za ruralnim turizmom konstantno se mijenja. Uz povećanu brigu o zdravlju i želju za aktivnim odmorom, raste i briga za okoliš. Na ruralnim područjima, za razliku od onih urbanih i priobalnih, pronalazimo široke, povezane sredine, te nisku stopu naseljenosti. Obzirom na prisutnost malih industrija u ruralnim područjima, te sredine imaju ograničene proračune i financijske mogućnosti, ali i deficit kvalificirane radne snage. Iz navedenog razloga, „važno je da turizam na takvim područjima bude što praktičniji kako bi ispunio svoju primarnu svrhu – nastavak održavanja tradicionalnog načina života na koji su navikli stanovnici tog područja, ali ipak izvjesnim preusmjerenjem lokalnih i nacionalnih budžeta u nove aktivnosti kao što je ruralni turizam. Alarmantan je podatak da je udio ruralnog turizma u Hrvatskoj manji od 1%, za razliku od turistički razvijenih europskih zemalja gdje se taj udio kreće između 10 i 20%.“ (Šipić, 2016:3).

Mnogo je razloga za dolazak iz urbanih sredina na selo, a neki od njih su zdrava hrana, usporen životni tempo, mir, povezanost s prirodom, dokolica, te čisti okoliš i zrak. „Interes za bavljenje ruralnim turizmom u stalnom je porastu s obzirom na postojanje, još uvijek atraktivnih i „netaknutih“ ruralnih predjela s točno određenim načinom života, kulturom i običajima, velikom potrebom očuvanja takvih predjela, davanja stanovništvu mogućnosti prihodovanja kroz turističke usluge i očuvanje izvornih usluga i proizvoda kreiranjem ponuda za drugačiji odmor.“ (Baćac, 2011:15).

Razvoj turizma u ruralnim područjima pomaže očuvanju tradicije i običaja, kao i lokalnog identiteta, jača lokalnu tradicionalnu proizvodnju, a kao takav pomaže oživljavanju, aktivaciji i održivom razvoju tih područja. „Važnost ruralnog turizma, prije svega, ogleda se u vrlo važnoj interakciji poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje tradicionalnih proizvoda, prezentiranja tradicije, tradicijske gastronomije i turističkih usluga – korištenjem postojećih resursa ruralnog prostora i sela, kao njegovog sastavnog dijela.“ (Šipić, 2016:51). „Navedeno naglašava važnost revitalizacije postojećih, tradicijskih objekata, kulturne baštine, kojima se daje nova, osuvremenjena gospodarska, tj. turistička namjena.“ (Demonja, Ružić, 2010:67).

Predmetom ovog specijalističkog završnog rada jeste pokretanje projekta ruralnog turizma u Slavoniji. Postoje razne definicije ruralnog turizma, a ono što ih povezuje je zaključak kako se ruralni turizam odnosi na sve turističke usluge/aktivnosti/vidove turizma unutar ruralnih područja. Pod pojmom ruralnih područja podrazumijevaju se prostori u kojima prevladavaju prirodno okruženje, seoski okoliš, mala naselja, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, a u kojima su poljoprivreda i šumarstvo glavne gospodarske aktivnosti. Proces razvoja ruralnog turizma na održiv način „omogućuje njegov rast i razvoj bez oštećivanja i iscrpljivanja onih faktora na kojima se temelji, poput zdrave klime, nezagađenog zraka, tla i vode, očuvane prirode, očuvanog graditeljskog nasljeđa i sociokulturnih značajki, odsutnosti buke, slikovitog krajobraza i mogućnosti slobodnoga kretanja turista.“ (Kušen, 2005:35).

Upravo na ideji da se postojeća prirodna i kulturna bogatstva pretoče u poduzetnički projekt koji bi doprinio jačanju gospodarstva ovoga područja temelji se ovaj specijalistički završni rad i projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji u OPG-u Bjelić. Osnovna ideja je na području Općine Bošnjaci pokrenuti agroturizam za potrebe usluge smještaja, kako bi se iskoristio postojeći prostor u vlasništvu OPG-a, koji bi u kombinaciji s prirodnim bogatstvima tog kraja mogao postati nezaobilazno odredište turista. Cijeli projekt se odvija na području zaštićenog krajolika Virovi i posebnog šumskog rezervata Lože što mu daje dodatnu ljepotu i atraktivnost. Krajnji je cilj projekta upisati se u turističku ponudu kontinentalne Hrvatske.

U nastavku ovoga rada biti će prikazane ulazne strategije za pokretanje ruralnog turizma u Slavoniji, te definicije osnovnih pojmova i zakonska regulativa ruralnog turizma u Hrvatskoj. Nadalje, biti će prikazane analize svih važnih čimbenika u pokretanju ruralnog turizma u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Općini Bošnjaci, kao i obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Bjelić. Rad će prikazati sve korake u pokretanju agroturizma za potrebe usluge smještaja, kao i ekonomiku projekta, koja će dati uvid u njegovu isplativost.

2. ULAZNA STRATEGIJA

Područje Općine Bošnjaci, kao i cijele Vukovarsko-srijemske županije, suočeno je s depopulacijom, starenjem stanovništva i nezaposlenošću. U isto vrijeme, prepuno je bogatstvom prirodnih, gastronomskih, ekoloških, tradicijskih i kulturoloških vrijednosti. Upravo na ideji da se postojeća prirodna i kulturna bogatstva pretoče u poduzetnički projekt koji bi doprinio jačanju gospodarstva ovoga područja temelji se ovaj specijalistički završni rad i projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji u OPG-u Bjelić.

U vrijeme žurbe, stresa, neizvjesnosti i buke, ljudi sve češće traže sadržaje i usluge koji bi ih vratili prirodi i tradicionalnim vrijednostima, a to pokreće poljoprivrednike u Slavoniji na razvoj agroturizma. Svjetski je to trend, od kojega i gost i domaćin imaju veliku korist. Razvojem ove vrste turizma u ruralnim područjima Vukovarsko-srijemske županije povećava se ekonomska sigurnost i kvaliteta života njenih stanovnika.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Bjelić upisano je u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava još 2002. godine. Primarno je usmjereno na ratarstvo i stočarstvo, ali ideja je da se proširi ponuda OPG-a i na turističke djelatnosti pokretanjem projekta razvoja agroturizma za potrebe usluge smještaja. OPG Bjelić malo je gospodarstvo koje do danas nije ostvarilo zapaženo mjesto na tržištu, ali raspolaže jakim ljudskim kapacitetima. U posjedu OPG-a Bjelić nalazi se oranica površine 2.341m² na području vikend naselja Bošnjački vjerovi.

Slika 1 - Prikaz katastarske čestice na kojoj će biti implementiran projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

Izvor: <https://www.katastar.hr/#/> (pristupano: 12.9.2020.)

Osnovna ideja je na navedenom području pokrenuti agroturizam za potrebe usluge smještaja, kako bi se iskoristio postojeći prostor u vlasništvu OPG-a, a koji bi u kombinaciji s prirodnim bogatstvima tog kraja mogao postati nezaobilazno odredište turista. Cijeli projekt se odvija na području zaštićenog krajolika Virovi i posebnog šumskog rezervata Lože što mu daje dodatnu ljepotu i atraktivnost. Krajnji je cilj projekta upisati se u turističku ponudu kontinentalne Hrvatske.

Ulazne strategije ovog projekta su sljedeće:

S1 - Izgraditi i opremiti smještajne kapacitete agroturizma

S2 - Registrirati i kategorizirati objekte u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

S3 – Ostvariti smještajne kapacitete i osigurati cjelogodišnje poslovanje.

Utemeljenje strateških ciljeva:

S1 – Izgraditi i opremiti smještajne kapacitete agroturizma

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Bjelić raspolaže zemljištem površine 2.342m² koje se nalazi na području lokalnog izletišta Bošnjački vjerovi, a koje je dio šumskog rezervata Spačvanski bazen. Kako bi započeli projekt ruralnog turizma, potrebno je ishoditi potrebnu dokumentaciju, te izgraditi i opremiti smještajne kapacitete sukladno Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu. OPG se odlučio baviti agroturizmom sa smještajem, što je jedan od pojava oblika ruralnog turizma. Smještajni kapaciteti sastojat će se od triju montažnih kućica sa po četiri ležaja, ukupnog kapaciteta 12 ležaja, te jednog zajedničkog prostora za druženja, sastanke, radionice, zabave i slično.

Turističko seosko obiteljsko gospodarstvo s uslugom odmora u ruralnim sobama novije arhitekture kao takvo ne postoji na širem području općine Bošnjaci jer osim klasične usluge smještaja, nudit će i „party“ prostor. Na početku projekta potrebno je obaviti proces nabave dobara i usluga, te izgraditi i opremiti sve sastavnice turističkog seoskog obiteljskog gospodarstva.

S2 – Registrirati i kategorizirati objekte u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20) i pripadajućem Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, te Zakonu o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20) potrebno je pokrenuti postupak registracije i kategorizacije objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu. „Agroturizam predstavlja tip turističkog seoskog obiteljskog gospodarstva kod kojega je osnovna aktivnost (djelatnost) poljoprivredna proizvodnja, dok turističke usluge smještaja i prehrane gostiju čine dodatnu aktivnost.“ (Baćac 2011:38). Prije nego se uđe u proces planiranja izgradnje i opremanja objekata, važno je dobro se upoznati s minimalnim uvjetima propisanim za ovaj oblik ruralnog turizma, kako bi se zadovoljili svi uvjeti za pružanje usluga i kategorizaciju. Nakon što se pribavi sva potrebna dokumentacija i završi proces kategorizacije objekta, ovo turističko seosko obiteljsko gospodarstvo moći će ostvariti „sunce“ kao oznaku kvalitete u ruralnom turizmu.

S3 – Ostvariti smještajne kapacitete i osigurati cjelogodišnje poslovanje.

Na širem području Općine Bošnjaci ne postoji prostor koji bi nudio smještaj s većom društvenom prostorijom, koja može služiti kao prostor za druženje, zabavu, sastanke i slično, što otvara dodatne mogućnosti poslovanja ciljanog na lokalno stanovništvo. Ovakav objekt biti će zanimljiv lokalnom stanovništvu kao prostor za obilježavanje važnih datuma, poput zaruka, manjih vjenčanja, različitih proslava i slično, a ujedno će postojati mogućnost da se na lokalitetu i prenoći. Na području Općine Bošnjaci, pa čak i cijele Vukovarsko-srijemske županije kronični je nedostatak smještajnih kapaciteta, a ovaj projekt ide korak dalje i osnovne smještajne kapacitete nadograđuje navedenom zajedničkom prostorijom. Na početku poslovanja turističkog seoskog obiteljskog gospodarstva provodit će se marketinška kampanja koja će ciljati uglavnom na mlađe ljude, ali i obitelji. Cilj je omogućiti poslovanje tijekom cijele godine te ga učiniti dugoročno održivim.

3. SADRŽAJ PROJEKTA

Sadržaj projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji sastoji se od analize svih glavnih čimbenika koji bi mogli pozitivno ili negativno utjecati na pokretanje agroturizma za potrebe usluge smještaja, kako bi se iskoristio postojeći prostor u vlasništvu OPG-a Bjelić. Kako je ranije rečeno, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Bjelić raspolaže zemljištem površine 2.342m² koje se nalazi na području lokalnog izletišta, a koje je dio šumskog rezervata Spačvanski bazen. Plan projekta je izgradnja i opremanje triju montažnih smještajnih objekata sa ukupnim kapacitetom od 12 ležaja, te izgradnja dodatne prostorije za druženja, sastanke, radionice, zabave i slično. U nastavku ovoga rada nalaze se pojmovna obilježja ruralnog turizma, kao i relevantne analize.

3.1. POJMOVNA ODREĐENJA RURALNOG TURIZMA

Na mnogim mjestima u literaturi ruralni turizam se najjednostavnije objašnjava kao vrsta aktivnosti kojom se čovjek urbane sredine vraća prirodi. Ruralni turizam opisuje se kao „čista gospodarska aktivnost koja ne oštećuje okoliš kao što ju oštećuju proizvodnja, rudarstvo, sječa šuma i intenzivna agrarna proizvodnja te je pokretač niza gospodarskih i negospodarskih aktivnosti u ruralnoj sredini.“ (Bartoluci, 2013:23).

Petračić (2018) navodi kako ruralni turizam uvelike utječe na ekološku održivost kroz svoj cjelokupni doprinos lokanoj zajednici jer se njegovim poticanjem potpomaže niz pozitivnih ekonomskih i društvenih učinaka unutar područja na kojem se provodi. Ističe kako se kod razvoja ruralnih područja treba fokusirati na promociju turističkog proizvoda kojemu je temelj pozicioniranja u odnosu na konkurenciju izvorna i jedinstvena kulturna i prirodna baština nekog područja koja ga čini privlačnim posjetiteljima. Razvoj ruralnog turizma utječe na jačanje regionalne samostalnosti i osigurava financiranje infrastrukture kroz unaprjeđenje lokalne i nacionalne ekonomije te stvaranje novih zapošljavanja u sektoru turizma.

Ruralni turizam kao jedan od odgovarajućih instrumenata za revitalizaciju ruralnih područja i osiguranje njihove održive budućnosti kroz zadržavanje posla ili otvaranja novih radnih mjesta, podrške poljoprivrednim domaćinstvima, očuvanja prirode, odnosno očuvanja seoskih zanata kao turističke atrakcije treba biti dugoročno održiv (Demirović, 2016:8, prema Petračić,

2018:48). Proces razvoja ruralnog turizma na održiv način omogućuje njegov rast i razvoj bez oštećivanja i iscrpljivanja onih faktora na kojima se temelji, poput zdrave klime, nezagađenog zraka, tla i vode, očuvane prirode, očuvanog graditeljskog nasljeđa i sociokulturnih značajki, odsutnosti buke, slikovitog krajobraza i mogućnosti slobodnoga kretanja turista (Kušen, 2005). Postoje razne definicije ruralnog turizma, a jedna od sveobuhvatnijih je ona Ivandića i Kunsta (2015), koji zaključuju kako ruralni turizam obuhvaća sve turističke usluge/aktivnosti/vidove turizma koje se događaju unutar ruralnih područja, pri čemu se pod ruralnim prostorom podrazumijevaju područja u kojima prevladavaju prirodno okruženje, seoski okoliš, mala naselja, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, a u kojima su poljoprivreda i šumarstvo glavne gospodarske aktivnosti.

Ruralni turizam „zadire u dva gospodarska sektora, turizam i poljoprivredu, koji zajedno oblikuju specifičnu turističku ponudu koja se može ostvarivati unutar seoskoga gospodarstva ili u seoskoj sredini. Na razini Vijeća Europe 1986. godine definiran je kao turizam koji obuhvaća sve aktivnosti u ruralnom području, a ne samo one koje bi se mogle odrediti kao farmerski ili agroturizam. Također, prema Vijeću Europe, najvažnija obilježja su mu mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i upoznavanje sa seoskim poslovima.“ (Petračić, 2018:37).

Ruralni turizam najčešće se provodi na turističkim seoskim gospodarstvima. To su domaćinstva čiji članovi imaju prebivalište na selu, a njihovo privređivanje proizlazi iz vlastite proizvodnje. U pravilu su ugostiteljsko-turističke usluge samo dopunska djelatnost osnovnoj proizvodnji seoskog obiteljskog turističkog gospodarstva i mogu se pružati iz pretežito vlastite proizvodnje. Ruralni turizam je sveobuhvatni pojam koji se odnosi na sva turistička kretanja unutar ruralne destinacije. On se može u turističkoj destinaciji razvijati kao osnovna djelatnost poduzetnika ili kao dodatni izvor zarade za poduzetnike kojima je poljoprivreda osnovni izvor prihoda (Petračić, 2018).

Tablica 1 - Kriteriji za definiranje okvira ruralnog turizma

KRITERIJ	OBJAŠNJENJE
Položaj domaćinstva u prirodnom okruženju, selu ili malom gradu	Manje od 5000 stanovnika u selu/gradu ili u vrlo tipičnim/tradicionalnim naseljima

Ruralno okruženje, s izraženim karakteristikama tradicionalnog poljodjelstva ili izuzetnim prirodnim vrijednostima	Izuzetne prirodne vrijednosti su park prirode ili slično. „Tradicionalno poljodjelstvo“ isključuje prevladavajuću industrijsku poljoprivredu (vizure kojima dominiraju staklenici, ogromni proizvodni objekti i sl.)
Turizam nije glavna ili prevladavajuća aktivnost ili izvor prihoda u bližoj okolini	Odnos broja turističkih kreveta i broja stanovnika u ruralnim područjima ne smije preći 1:1
Dobra zaštita životne sredine, miran i tih položaj, bez buke ili zagađenja	Prihvatljivi su mirisi i buka karakteristični za tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju
Autentičnost smještajnog objekta i ambijenta	-
Gostoljubivost, osobna briga domaćina o gostu	-
Mali kapacitet smještajne jedinice	Gornji limit kapaciteta je 40 kreveta ako nije zakonski određen ili propisan internom standardizacijom članice
Poštivanje propisanih kriterija u ocjenjivanju	Poštivanje prilagođenih standarda Federacije u ocjeni kvalitete
Društvena i socijalna održivost u kontekstu multi-funkcionalnih aktivnosti na ruralnom području	Primjera kriterija iz Agende 21 za turizam kada budu izrađeni
Povezanost s lokalnom zajednicom i tradicionalnom kulturom	Minimum je integracija aktivnosti u okvire zajednice iz okruženja, gosti imaju mogućnost ostvariti kontakt s lokalnom realnošću ukoliko to žele
Lokalni proizvodi i gastronomija	Dostupni u okruženju
Kultura (folklor, zanatski proizvodi, običaji, nasljeđe i dr.)	Dostupni u okruženju
Isključujući kriteriji su: - Gradski i industrijski lokaliteti i njihova okolina	Tipični ruralni utjecaji su prihvatljivi

- Područja masovnog ili izrazito razvijenog turizma	
- Buka, rizici/opasnosti, vidljiva ili druga zagađenja	

Izvor: Ružić (2009:4)

Suvremena razmišljanja stručnjaka o definicijama ruralnog turizma profiliraju tri osnovna pojma relevantna u ovom području: ruralni turizam, seoski turizam, te turizam na seljačkom domaćinstvu ili seljačkom gospodarstvu (turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu) (Baćac, 2011:16).

Autor navodi kako je *ruralni turizam* „najširi pojam i obuhvaća sve turističke usluge/aktivnosti/vidove turizma unutar ruralnih područja, uključujući npr. lovni, ribolovni, turizam u parkovima prirode, zimski, seoski, ekoturizam, zdravstveni, kulturni itd. On nije nužno dopunska djelatnost kojom se stvara dodatni prihod, nego može biti i profesionalna djelatnost (npr. mali obiteljski hotel, konjički centar, itd.). Pri tome, sam pojam ruralnog područja uglavnom nije strogo definiran, već se pod njim podrazumijevaju područja u kojima prevladavaju: prirodno okruženje, seoski okoliš, mala naselja i sela, zaseoci, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, s poljoprivredom i šumarstvom kao glavnim gospodarskim granama.“ (Baćac, 2011:16).

Nadalje, „uži pojam od ruralnog turizma je *seoski turizam* i vezan je uz ambijent sela i njegovu užu okolicu te sve njegove aktivnosti (poljoprivreda, gastronomija, manifestacije, etnologija, folklor, ostala gospodarska aktivnost).“ (Baćac, 2011:17).

Konačno, „*turizam na seljačkom domaćinstvu* ili seljačkom gospodarstvu ili turističkom seljačkom obiteljskom gospodarstvu (TSOG) ili *agroturizam* najuži je pojam i predstavlja oblik turističke usluge koji je dodatna djelatnost na gospodarstvu sa živom poljoprivrednom djelatnošću, u sklopu koje se nude proizvodi proizvedeni na takvom gospodarstvu. Ukratko, turističko seosko obiteljsko gospodarstvo ili agroturizam je pojavni oblik seoskog turizma, dok je seoski turizam pojavni oblik ruralnog turizma.“ (Baćac, 2011:17).

Tablica 2 - Shematski prikaz međuodnosa ruralnog turizma, seoskog turizma i turizma na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu (TSOG)

RURALNI TURIZAM			
- Seoski turizam	- Turizam u nacionalnim	- Pustolovni	turizam
- Vinski turizam	parkovima i parkovima	(avanturistički)	
- Gastro turizam	priode	- Zdravstveni	turizam
- Lovni turizam	- Vjerski turizam	(toplice)	
- Ribolovni turizam	- Kulturni turizam		

SEOSKI TURIZAM	
- TSOG ili agroturizam	- Ruralni kamp
- Kušaonica	- Etnosela
- Izletište	- Etnozbirke
- Ruralna kuća za odmor	- Seoske manifestacije
- Ruralni B&B (noćenje s doručkom)	- folklor
- Ruralni obiteljski hotel	

TSOG ILI AGORTURIZAM
- Usluge noćenja
- Usluge prehrane
- Ostale usluge dnevnog odmora na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu

Izvor: Baćac (2011:18)

3.2. ZAKONSKE PRETPOSTAVKE RAZVOJA RURALNOG TURIZMA U HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj postoji niz institucija, odnosno organizacija koje oblikuju djelovanje i definiraju sustav ruralnog turizma, te način funkcioniranja turizma na nacionalnoj razini, a to su:

- Ministarstvo turizma i sporta,
- Ministarstvo poljoprivrede,
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije,
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

Iako je Vijeće Europe pojam ruralnog turizma definiralo još 1986. godine, hrvatski ruralni turizam sustavno se počinje razvijati tek deset godina kasnije kada je donesen *Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu*, koji utvrđuje pravni okvir (Naletilić, 2018). Uz Ministarstvo turizma, ruralni turizam zakonski je reguliralo i Ministarstvo poljoprivrede, koje je donijelo niz zakona koji se bave temom ruralnog turizma.

Vlada Republike Hrvatske donijela je dva glavna zakona i podzakonske akte koji reguliraju mogućnosti registracije turističkih usluga su (MINT, 2020):

1. Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20), te pripadajući Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, te
2. Zakon o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20).

Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti propisuje kako je „seosko domaćinstvo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, sukladno propisima iz nadležnosti ministarstva nadležnoga za poljoprivredu koje pruža ugostiteljske usluge.“¹. Prema Zakonu o pružanju usluga u turizmu, „turističko seosko obiteljsko gospodarstvo može se registrirati kao seljačko gospodarstvo i pružati sljedeće usluge: sudjelovanje u poljoprivrednim aktivnostima kao što su berba voća i povrća, ubiranje ljetine i slično, omogućavanje sudjelovanja u aktivnostima akvakulture kao što su hranidba vodenih organizama, čišćenje uzgojnih instalacija, izlov vodenih organizama, prezentacija uzgoja vodenih organizama i slično, lov i ribolov te prezentacija načina lova i ribolova, vožnja kočijom, čamcem, biciklom, jahanje, pješaćenje i slične aktivnosti, iznajmljivanje sredstava, pribora i opreme za pojedinu aktivnost, iznajmljivanje prostora za izlet i piknik, provođenje programa kreativnih i edukativnih radionica vezanih za poljoprivredu, tradicijske obrte i slično, prezentacija poljoprivrednoga gospodarstva te prirodnih i kulturnih vrijednosti u okviru istoga, posjete registriranim privatnim etnozbirdama i slično“². Ove usluge se mogu pružati najviše za 80 osoba istodobno, dok na seljačkom gospodarstvu koje nudi uslugu smještaja gostiju sukladno ovom zakonu istodobno može prihvatiti maksimalno 50 osoba.

---

¹ Vlada Republike Hrvatske. Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti. URL: <https://www.zakon.hr/z/151/Zakon-o-ugostiteljskoj-djelatnosti> (pristupano: 12.8.2020.)

² Vlada Republike Hrvatske. Zakon o pružanju usluga u turizmu. URL: <https://www.zakon.hr/z/343/Zakon-o-pru%C5%BEanju-usluga-u-turizmu> (pristupano: 12.8.2020.)

Petračić (2018:72) navodi sljedeće pojavne oblike ruralnog turizma:

1. agroturizam kao pojavni oblik ruralnoga turizma;
  - a. agroturizam za potrebe usluge smještaja,
  - b. agroturizam za namjenu smještaja i prehrane,
2. rezidencijalni turizam,
3. sportsko-rekreacijski turizam,
4. zavičajni turizam,
5. avanturistički turizam,
6. zdravstveni i *wellness* turizam,
7. kulturni turizam u ruralnom prostoru,
8. vjerski turizam,
9. turizam na šumskom, riječnom i jezerskom prostoru,
10. turizam s temom gastronomije,
11. turizam s temom kušanja izvornih pića,
12. turizam u zaštićenim prostorima,
13. turizam za potrebe izobrazbe
14. nautički turizam,
15. kamping turizam,
16. tranzitni turizam.

Kako je tema ovog specijalističkog završnog rada upravo projekt razvoja agroturizma za potrebe usluge smještaja, ukratko će se predstaviti taj pojavni oblik ruralnog turizma. Kod agroturizma u kojem se pružaju samo usluge smještaja nisu potrebne opremljene kuhinje ni skladištenja hrane, u skladu s važećim propisima, lakše ih je organizirati i kontrolirati. Različiti su pojavni oblici agroturizma u kojem se pružaju samo usluge smještaja: „ruralna kuća tradicionalne arhitekture, obiteljski ruralni hotel, ruralne sobe i apartmani tradicionalne arhitekture te ruralne sobe i apartmani nove arhitekture“. (Šipić, 2016:19). Pravno gledano, glavni nositelj toga oblika turizma je seosko gospodarstvo, obitelj ili sam poduzetnik na seoskome imanju. Ovisno o vrsti registracije, agroturizmom se mogu baviti pravne i fizičke osobe, a osnovna djelatnost toga smještaja odvija se na gospodarstvu kojega je nositelj ujedno i njegov vlasnik (Tubić, 2019). Takvo seosko gospodarstvo mora imati zadovoljene standarde ugostiteljske struke i zadovoljavati propisane minimalne tehničke uvjete. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG) ili objekt koji je vezan uz takvo gospodarstvo je oblik ruralnoga turizma u kojem vlasnik u ponudi može imati obilazak poljoprivrednog imanja te

izravno sudjelovanje gostiju u berbi ili pripremanju hrane, poput branja voća i povrća, berbe grožđa, uređenja vrta i slično (Petračić, 2018).

Osim kriterija smještaja i hrane, objekte u kojima se pruža usluga agroturizma dijelimo i na temelju vrste i kapaciteta smještajnih jedinica, pa razlikujemo sljedeće usluge (Petračić 2018:73):

- odmor u ruralnoj kući tradicionalne arhitekture,
- odmor u obiteljskom ruralnom hotelu,
- odmor u ruralnim sobama i apartmanima tradicionalne arhitekture,
- odmor u ruralnim sobama i apartmanima nove arhitekture,
- odmor na poljoprivrednom gospodarstvu s eko-ponudom.

Od ukupne površine Republike Hrvatske, 91,6% je ruralni prostor. Uz prirodne resurse, kulturnu baštinu i povoljan geografski položaj, Hrvatska ima velike predispozicije za još veći razvoj ruralnog turizma. Ipak, ruralni turizam ima udio od 1%, što je neznatno naspram europskih zemalja (Ružić, 2009).

3.3. RURALNI TURIZAM VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Vukovarsko-srijemska županija najistočnija je hrvatska županija. Ona je spoj slavonske ravnice i srijemskih brežuljaka, a specifična je po tome što u sebi sadrži najdulje naseljeni prostor u ovom dijelu Europe (grad Vinkovci), ali i najmlađi hrvatski grad (grad Otok). Turistička zajednica Vukovarsko-srijemske županije opisuje je kao „kraj bogat prirodom, povijesti, kulturom, tradicijom, pjesmom, plesom. U županiji se kulturno, povijesno i prometno oduvijek spajaju Istok i Zapad. Županija zauzima površinu od 2448 km², od toga 150.000 ha su najplodnije hrvatske oranice, a 70.000 ha šume. Na području županije smještena je najveća šuma hrasta lužnjaka u ovom dijelu Europe, a prostorom protječe osam rijeka, Dunav, Sava, Vuka, Bosut, Biđ, Studva, Spačva i Berava. U Vukovarsko-srijemskoj županiji spajaju se nepregledna ravnica i fruškogorski obronci s poznatim iločkim vinogradima. Vuka, koja protječe samim središtem Vukovara, prirodna je granica Srijema i Slavonije.“³

---

³ <https://www.visitvukovar-srijem.com/> (pristupano: 18.7.2020.)

Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije 2015.-2020. godine⁴ razmatra atrakcije ruralnog prostora županije i naglašava kako se kod primarnih atrakcija radi o karakteristikama ruralnog prostora i okoliša – turisti mogu doživjeti nešto jedinstveno i autentično. Ovo područje bogato je očuvanom prirodom, što može utjecati na posjet potencijalnih gostiju (Spačva, Bosut, Sava, Dunav, Srijemsko vinogorje, zaštićeni Spačvanski krajobraz).

Neke od sekundarnih atrakcija Vukovarsko-srijemske županije su:

- Muzej vučedolske kulture
- Vinkovačke jeseni
- Arheološka nalazišta iz vremena Ilira, Kelta i Rimljana
- Iločki vinogradi
- Šokačko sijelo u Županji
- Iločka srednjevjekovna jezgra
- Folklorne večeri
- Vukovarski film festival
- Šumarski muzej u Bošnjacima
- Festival glumca
- Dvorac Eltz
- Vinkovci najstariji europski grad

Turistička zajednica Vukovarsko-srijemske županije⁵ (2020) navodi mnoštvo prirodnih atraktivnosti kojima raspolaže ruralno područje županije. Značajne su i one društvene atraktivnosti, od kojih svakako treba naglasiti kulturno - povijesnu baštinu, bogat folklor i manifestacije, zabavne i sportske priredbe i sl. U ovim ruralnim prostorima održavaju se brojne kulturne manifestacije: revija slavonskih narodnih nošnji „Zimsko spremanje“ u Antinu, sajam konja „Konji bijelci“ u Babinoj Gredi, Bogdanovačke folklorne večeri, Žetvene svečanosti u Cerni, Smotra folkloru u Cerni, Sijelo pučkih pisaca u Đelatovcima, Susreti na tradicionalnim glazbalima u Ilači, Likovna kolonija u Nuštru, Matoševi dani u Tovarniku, Smotra folkloru u starim Jankovcima, Igre u Vođinjcima, Sjetva i vršidba u prošlosti u Županji, Festival voćnih

---

⁴ 17. Vukovarsko-srijemska županija (2015). Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije 2015.-2020. godine. URL: https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni9/~contents/CTQ225E257AASBFT/strategija-razvoja-turizma-vukovarsko-srijemske-upanije-od-2015-2020.pdf (pristupano: 16.8.2020.)

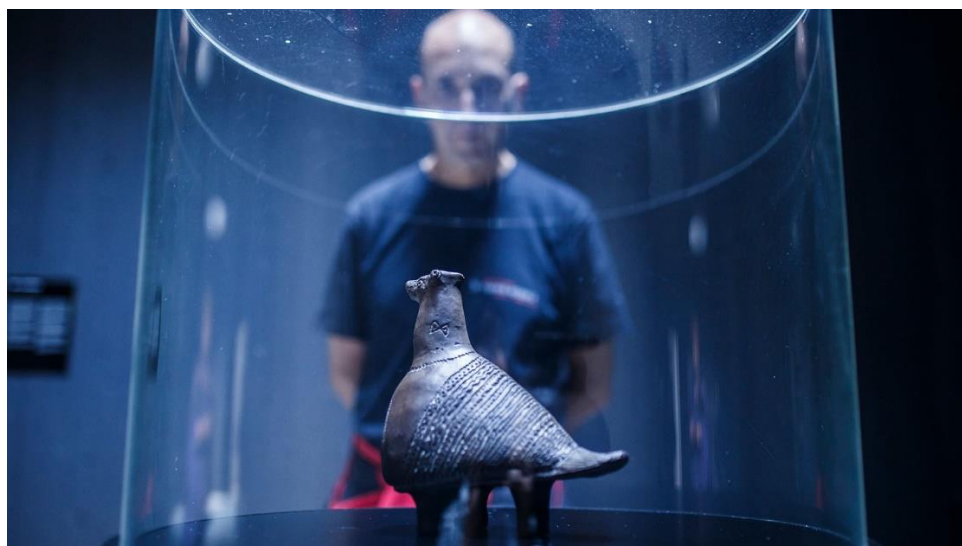
⁵ <https://www.visitvukovar-srijem.com/> (pristupano: 18.7.2020.)

vina i rakija u Tovarniku itd. (Mrvica Mađarac, Guzovski, Stojanović, 2012). Valorizacijom prapovijesnih arheoloških nalazišta, djelovanjem osam muzeja te održavanjem brojnih manifestacija na području Županije, od kojih su Vinkovačke jeseni jedna od najpoznatijih na razini cijele Republike Hrvatske, njeguje se bogato kulturno-povijesno nasljeđe.

Udio ukupnog poljoprivrednog stanovništva koje obavlja zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu ju 43% u Vukovarsko-srijemskoj županiji, što je dobar preduvjet za razvoj agroturizma. Razvojem ruralnog turizma poljoprivrednici bi postigli veći prihod pomoću dodatne djelatnosti i bolji plasman svojih proizvoda. Obzirom na činjenicu kako su obiteljska poljoprivredna gospodarstva na području županije mala i rascjepkana, što rezultira manjem prinosu poljoprivrednih kultura po gospodarstvu, otvara se mogućnost bavljenja agroturizmom jer čak 42,6% obiteljskih gospodarstava ima veličinu manju od jednog hektara (Mrvica Mađarac, Guzovski, Stojanović, 2012).

Neki od primjera turističkih destinacija u Vukovarsko-srijemskoj županiji su⁶:

Arheološki lokalitet Vučedol - jedan je od najznačajnijih lokaliteta eneolitika. Smješten je uz obalu Dunava, a poseban je po tome što je zbog vrijednosti nalaza i mogućeg određivanja profila cjelokupne manifestacije dao naziv jednoj eneolitičkoj kulturi – Vučedolska kultura - a istovremeno je to i prostor njezinog ishodišta.

Slika 2 - Detalj iz Muzeja vučedolske kulture

Izvor: <https://croatia.hr/hr-HR> (pristupano: 12.9.2020)

⁶ <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 12.9.2020)

Vinogorje Srijem - smješteno je u najistočnijem dijelu Vukovarsko-srijemske županije, sa središtem u Iloku, na južnim i jugozapadnim obroncima Fruške gore. „Nerijetko ga se naziva i Iločko vinogorje, a zahvaljujući velikom broju sunčanih sati, brežuljcima na visini od 200 do 250 metara i ocjeditim tlima na prapornoj podlozi koja ne zadržavaju vlagu, vinova loza rađa groždem visoke kvalitete. Od ovog grožđa nastaju vrhunska vina koja odlaze u svijet.“⁷

Slika 3 - Vinogorje Srijem

Izvor: <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 12.9.2020)

Stari kraljevski grad Ilok - najistočnije naselje u Hrvatskoj. „Grad je bogat poviješću čiju jezgru čini stara tvrđava s crkvom sv. Ivana Kapistrana, smještena u središtu grada u zelenilu parkova. Povijesna jezgra Iloka tj. njegov srednjovjekovni sloj, nastaje u doba romanike u 12. stoljeću. U povijesnoj jezgri osim temelja bazilike sv. Petra i Pavla nalaze se i temelji gotičke crkve sv. Ane kao i osmanski arhitektonski sloj turbe i hamam koji su jedini takvi sačuvani na tlu Hrvatske.“⁸

⁷ <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 12.9.2020)

⁸ <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 12.9.2020)

Antin stan - jedno je od najstarijih turističkih seoskih obiteljskih gospodarstava u Slavoniji, koje nudi autentičan doživljaj Slavonije, idiličnu sliku prošlih vremena, mirise i okuse domaćih jela, autohtonih voćnih rakija, upoznavanje i druženje sa domaćim životinjama. Domaća hrana koja se priprema prema starim receptima, peče se u krušnoj peći, a kušati se mogu sve gastronomske delicije tog dijela Hrvatske. Nalazi se izvan naseljenog mjesta, okružen poljima i voćnjacima, a uređen je na tradicionalan seoski način, ukrašeni cvijećem i suvenirima karakterističnim za područje Slavonije.

Slika 4 - Antin stan

Izvor: <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 12.9.2020)

Matkova pecara – primjer obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, koje uz proizvodnju voćnih rakija i likera nudi uslugu smještaja na starom gospodarstvu obiteljske kuće s gospodarskim zgradama. Stara obiteljska kuća je uređena u takvom obliku da može pružati usluge noćenja, dok su gospodarski objekti uređeni i predviđeni za proizvodnju i preradu voćnih rakija i likera u čijem sklopu se nalazi i kušaonica.

Slika 5 - "Matkova pecara" u Općini Bošnjaci

Izvor: <http://www.opg-juzbasic.hr/t/agroturizam-juzbasic-matkova-pecara/31260/> (pristupano: 11.9.2020.)

Vinkovačke jeseni – tradicionalna je manifestacija znana nadaleko, koja svojim bogatim programom okuplja sve zaljubljenike u pjesme i plesove Slavonije, Baranje i Srijema, a organizira se već više od 50 godina. „Vinkovačke jeseni“ iz godine u godinu postaju vrijeme odličnih izložbi i koncerata, gospodarskoga sajma, sajma rukotvorina, ali prije svega: dobre zabave⁹.

Slika 6 - Informativni plakat manifestacije Vinkovačke jeseni za 2020. godinu

Izvor: <https://vinkovackejeseni.hr/> (pristupano: 2.8.2020.)

⁹ <https://vinkovackejeseni.hr/>

Unatoč prirodnim i kulturnim bogatstvima Vukovarsko-srijemske županije, ruralni turizam ovdje je još u povojima, a o tome svjedoče i sljedeći pokazatelji:

Tablica 3 - Dolasci i noćenje turista u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2018. i 2019. godine

	DOLASCI TURISTA (u 000)		INDEKS 2019./2018.	STRUKTURA (u %)	
	2018.	2019.		2018.	2019.
DOLASCI (BROJ TURISTA)	81	80	98,8	0,4	0,4
BROJ OSTVARENIH NOĆENJA	134	134	101,5	0,1	0,1

Izvor: obrada autora prema: Ministarstvo turizma Republike Hrvatske (2020). Turizam u brojkama 2019. URL: https://www.htz.hr/sites/default/files/2020-07/HTZ%20TUB%20HR_%202019%20%281%29.pdf (pristupano: 20.8.2020.)

3.4. ANALIZA LOKALITETA PROVEDBE PROJEKTA

Projekt razvoja ruralnog turizma u Slavoniji provodit će se u selu Bošnjaci, u istočnom ravničarskom dijelu Vukovarsko-srijemske županije, na prostoru spačvanskog bazena, izletištu „Vjerovi“. Geografski Općina Bošnjaci definirana je tokom rijeke Save i kompleksom spačvanskih šuma. Teren je po svojim karakteristikama ravničarski, s površinama koje su po namjeni šume ili poljoprivredno zemljište. Nalazi se na razmjerno povoljnom geoprometnom položaju, s obzirom da u neposrednoj blizini općine prolaze važni državni i međudržavni prometni (cestovni i željeznički) koridori. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine Bošnjaci imaju 3.901 stanovnika, a prostiru se na 94,96 km² (LAR Vjeverica d.o.o., 2016).

Slika 7 - Vukovarsko-srijemska županija i Općina Bošnjaci

Izvor: <https://proleksis.lzmk.hr/2995/> (pristupano: 1.9.2020.)

Kulturno i povijesno nasljeđe Općine Bošnjaci datira iz prapovijesnog razdoblja. Nematerijalna kulturna baština sela Bošnjaci sadrži šokačku tradiciju i bogate folklorno - tradicijske i etnološke vrijednosti. Neke od manifestacija koje se održavaju u Bošnjacima su Večer tamburaškog Milozvučja (tradicionalna kulturna manifestacija kojoj je cilj promovirati i očuvati tradiciju sviranja i pjevanja tamburaške glazbe), Posavsko sijelo (manifestacija kojom se održavaju običaji lokalnog stanovništva koje je porijeklom iz bosanske Posavine) i Pokladno jahanje (manifestacija na kojoj se dva dana prije početka korizme okupljaju jahači iz okolnih mjesta te sa svojim konjima uz pjesmu prolaze kroz sve ulice Općine)¹⁰. Bošnjaci su nadaleko prepoznatljivi po oborcima i šlingeraju (ručni rad).

¹⁰ <https://www.bosnjaci.hr/>

Slika 8 - Prikaz slavonske šlinge (ručni rad)

Izvor: izrada autora

Prirodna baština na području Općine „obuhvaća Spačvansku šumu, Bošnjačke vjerove i rijeku Savu. To su poznate šume hrasta lužnjaka u europski znanom bazenu Spačva, a protkane su vodotocima Bosuta, Spačve, Virova, Lubnja i Studve. Slavonska šuma hrasta specifičan je fenomen jedinstven u svijetu. Nizinske šume spačvanskog bazena bogate su raznolikom faunom - to su prirodna staništa jelena, srne, divlje svinje, lisice, zeca, kune zlatice, škanjca mišara, mnogobrojnih ptica pjevica, kao i brojnih vrsta leptira.“ (LAR Vjeverica d.o.o., 2016:4).

Slika 9- Vikend naselje i izletište Bošnjački vjerovi

Izvor: <https://virovi.hr/o-projektu/> (pristupano: 15.5.2020.)

Na području Općine Bošnjaci nalazi se jedinstvena prirodna baština koja je trenutno posjetiteljski i gospodarski u potpunosti nevalorizirana, a koja predstavlja značajan potencijal održivog gospodarskog korištenja. Vjerovi su jedno od izvorišta rijeke Spačve i čine prirodnu cjelinu sa šumama kroz koju protječu. Na ovom području nalazi se popularno izletišta i vikend naselje, kao i zemljište na kojem će se provesti projekt razvoja ruralnog turizma OPG-a Bjelić. Vjerovi su močvarno područje, pa pružaju idealne uvjete za odmor, ribolov, lov, šetnju i branje gljiva. Zahvaljujući bujnoj vegetaciji u vodi vjerova nalaze se raznovrsni kukci koji služe kao hrana brojnim ribama i drugim životinjama, a fauna i flora je slična onima u Kopačevu. U neposrednoj blizini vjerova nalazi se Rezervat hrasta lužnjaka Lože, iz kojega se izvozi žir u cijelu Europu, kao sjemenski materijal (LAR Vjeverica d.o.o., 2016:5). Na manje od dvjesto metara udaljenosti od zemljišta na kojem će se provoditi projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji nalazi se i arheološko nalazište srednjovjekovnog grada Virgrada. Na njegovim ostacima izgrađena je poučna staza i odvija se škola u prirodi za učenike osnovnih škola.

Slika 10- Prikaz Spačvanskog bazena

Izvor: <https://virovi.hr/> (pristupano: 15.5.2020.)

Sve navedeno govori o prirodnim bogatstvima lokaliteta u kojemu će biti pokrenut projekt, što mu garantira dobru startnu poziciju. Međutim, treba uzeti u obzir i druge čimbenike, poput razvijenosti područja i njegovih gospodarskih značajki. Naime, iako se velika prednost ovoga područja ističe u prirodnim i kulturnim bogatstvima, riječ je o području s indeksom razvijenosti

ispod prosjeka Republike Hrvatske. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti i svrstava Općinu Bošnjaci u II. skupinu razvijenosti. S indeksom 93,354 Općina Bošnjaci nalazi se u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih JLS, dok je cijela Vukovarsko-srijemska županija u I. skupini razvijenosti kao potpomognuto područje s indeksom 91,992¹¹.

Tablica 4 - Vrijednosti indeksa razvijenosti Općine Bošnjaci i Vukovarsko-srijemske županije

		Općina Bošnjaci	Vukovarsko- srijemska županija
1.	RAZVOJNA SKUPINA	2	1
2.	INDEKS RAZVIJENOSTI	93,354	91,992
VRIJEDNOSTI OSNOVNIH POKAZATELJA			
3.	Prosječni dohodak po stanovniku	17.383,76	22.256,51
4.	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	1.034,84	1.627,30
5.	Prosječna stopa nezaposlenosti	0,3223	0,2431
6.	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	84,32	88,41
7.	Indeks starenja (2011.)	87,7	98,3
8.	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)	0,0989	0,1320
VRIJEDNOSTI STANDARDIZIRANIH POKAZATELJA			
9.	Prosječni dohodak po stanovniku	89,11	89,09
10.	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	93,16	89,39
11.	Prosječna stopa nezaposlenosti	85,29	85,76
12.	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	92,84	90,24
13.	Indeks starenja (2011.)	106,23	109,37
14.	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)	96,22	91,96

Izvor: obrada autora prema: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (2020). Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018. URL: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740> (pristupano: 1.9.2020.)

¹¹ <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740>

Ovako nizak indeks razvijenosti posljedica je slabe razvijenosti poduzetništva, niske tehnološke razvijenosti, niske razine ulaganja, male orijentiranosti na izvoz te vrlo niske inovativnosti. Dodatan otežavajući faktor je i loša obrazovna struktura i velike migracije stanovništva. „Osnovna karakteristika strukture gospodarstva na području Općine Bošnjaci je veliki udio primarnog sektora, prvenstveno poljoprivrede, u formiranju ukupnog prihoda te mala zastupljenost sekundarnog i tercijarnog sektora. Iz činjenice kako su najznačajniji resursi područja Općine Bošnjaci kvantiteta i kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, šumski resursi te vodni potencijali, proizlazi i podatak kako su glavne gospodarske djelatnosti na ovom području poljoprivreda i šumarstvo, prerada hrane i ostale prerađivačke djelatnosti, ruralni turizam, prerada drvnih ostataka, šumske biomase, te ostale nepoljoprivredne djelatnosti.“ (LAR Vjeverica d.o.o., 2016:10).

Demografske i socijalne značajke Općine Bošnjaci su negativna demografska kretanja, odnosno negativni prirodni prirast i saldo migracije, ali i ispodprosječna gustoća naseljenosti. Prema popisu stanovništva Republike Hrvatske, Općina Bošnjaci je 2011. godine imala 3.901 stanovnika na 94,96 km². Navedena ispodprosječna naseljenost je karakteristična je za ruralna područja i dugoročno predstavlja veliku prijetnju gospodarskom razvoju područja, a dodatnu prijetnju predstavlja činjenica kako kretanja gustoće stanovnika iskazuju tendenciju pada. Struktura stanovništva područja Općine Bošnjaci ruralnog je karaktera i ima trend postupnog starenja, a što za posljedicu ima smanjenje broja stanovništva i povećanje staračkih domaćinstava (LAR Vjeverica d.o.o., 2016:13).

Uzevši u obzir sve prednosti i izazove za razvoj ruralnog turizma na području Općine Bošnjaci, možemo zaključiti kako se ruralni turizam na ovom području razvija polako. Uz tradicionalne kušaonice suhomesnatih proizvoda, meda i rakije na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, u Općini se nalazi i jedan od najljepših muzeja šumarstva (Šumarski muzej) gdje se može vidjeti tradicionalni prikaz oruđa za rad u šumi kako se nekada radilo i kako se sada radi. Na području Općine Bošnjaci raspolaže s 29 ležaja, što je još nedovoljno veći razvoj ruralnog turizma i za turističku ponudu (LAR Vjeverica d.o.o., 2016:10). Korak bliže proširenju ruralne turističke ponude biti će i provedba projekta razvoja ruralnog turizma OPG-a Bjelić.

3.5. STAKEHOLDER ANALIZA

Cilj stakeholder analize, odnosno analize interesno-utjecajnih skupina je identificirati i analizirati važne pojedince, grupe i/ili organizacije koji značajno utječu na ostvarivanje strategije, ciljeva i projekata, te one dionike na čije interese organizacija svojim djelovanjem znatno utječe. Svrha stakeholder analize je stvoriti okvir za adekvatan stakeholderski menadžment: razvoj i primjena adekvatnih strategija prema ključnim interesno-utjecajnim skupinama (Tipurić, 2014:02).

Unutarnji utjecajni činitelji projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji su nositelji OPG-a Bjelić i njihovi zaposlenici. Vlasnik OPG-a donosi odluke od krucijalne važnosti za poslovanje istog dok zaposlenici izvršavaju vlasnikove odluke. Vanjski utjecajni činitelji OPG-a su: lokalna i regionalna samouprava – donositelji odluka, konkurencija – druga seoska gospodarstva koja se bave ruralnim turizmom, potencijalni investitori, krajnji korisnici – gosti, izvođači radova, zaposlenici, turističke agencije, mediji, dobavljači, lokalno stanovništvo, udruge za zaštitu okoliša i životinja, poslovni partneri, promotori (npr. web stranice za grupnu kupnju).

Slika 11 - Interesno utjecajni sudionici projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

Izvor: izrada autora

Tablica 5 - STAKEHOLDER analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

VISOK UTJECAJ	DRŽITE ZADOVOLJNIMA	UPRAVLJAJTE IZBLIZA
	<ul style="list-style-type: none"> • lokalna i regionalna samouprava – donositelji odluka • mediji • udruge za zaštitu okoliša i životinja 	<ul style="list-style-type: none"> • potencijalni investitori • turističke agencije • krajnji korisnici – gosti • poslovni partneri
NIZAK UTJECAJ	PRATITE	DRŽITE INFORMIRANIMA
	<ul style="list-style-type: none"> • lokalno stanovništvo • promotori (npr. web stranice za grupnu kupnju) 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencija – druga seoska gospodarstva koja se bave ruralnim turizmom • izvođači radova • zaposlenici • dobavljači • lokalne udruge (lovačke, ribolovne, biciklističke, kulturne...)
	NIZAK INTERES	VISOK INTERES

Izvor: izrada autora

3.6. PESTLE ANALIZA

PESTLE analiza provodi se s ciljem utvrđivanja okruženja u kojemu djeluje projekt tj. u kojemu će isti djelovati. PESTLE analiza zasnovana je na političkom, ekonomskom, sociološkom, tehnološkom, zakonskom te ekološkom okruženju. Glavni cilj joj je utvrditi i analizirati utjecaje iz okruženja na pojedinu organizaciju (Renko, 2005).

Tablica 6 - PESTLE analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

POLITICAL (POLITIČKI)	ECONOMIC (EKONOMSKI)
<ul style="list-style-type: none"> • Strategija turizma RH do 2020. godine • Shvaćanje potrebe za jačim uključivanjem ruralnih prostora u turističku ponudu RH 	<ul style="list-style-type: none"> • Vukovarsko-srijemska županija nalazi se u I. skupini jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj

<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalni katalog 'Ruralni turizam Hrvatske' • Prepoznata je potreba za stručnim osposobljavanjem za potrebe ruralnog turizma u strukovnom obrazovanju poljoprivrednih/ugostiteljskih srednjih škola (agroturistički tehničar) • Nedostatak nacionalne vizije razvoja ruralnog turizma, nedostatak (krovnog) razvojnog modela ruralnog turizma • Neadekvatan sustav poticaja • Neadekvatna nacionalna promocija • Nedovoljna razina znanja o destinacijskom menadžmentu • Nedovoljna brendiranost proizvoda i područja Slavonije • Centralizacija države i velika birokratizacija - spora administracija (lokalna) • Nedovoljno poticaja i potpora 	<p>polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave u 2. kategoriji Indeksa razvijenosti RH, dok se općina Bošnjaci nalazi u II. Skupini JLS – dodatne mogućnosti i prednosti u financiranju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raspoloživost EU fondova/programa • Ekonomska situacija - nedovoljno poticaja i potpora • Smanjenje kupovne moći, inflacija i osiromašenje stanovništva - gospodarstveni kolaps • Financijska kriza uzrokovana koronavirusom u zemlji i inozemstvu • Inozemna konkurentnost i jeftinije susjedne zemlje (Srbija, Bosna i Hercegovina) • Izrazito neujednačen regionalni razvoj, spor napredak • Niska zaposlenost • Kriza i ekonomska situacija udaljavaju potencijalne poduzetnike od projekata
<p>SOCIAL (SOCIJALNI)</p>	<p>TECHNOLOGICAL (TEHNOLOŠKI)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje udjela starijih osoba u turističkim kretanjima te sve veći naglasak na individualna putovanja, iskustvene sadržaje i aktivni odmor • Povećanje turističke potražnje za ruralnim ponudama • Pojačan interes nositelja turističke politike za razvoj kontinentalnih područja 	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj informacijske i komunikacijske tehnologije • Unaprjeđenje komunikacijske tehnologije • Povoljan geoprometni položaj • Sve bolja prometna povezanost • Lako dostupni online programi cjeloživotnog učenja i/ili doobrazovanja

<ul style="list-style-type: none"> • Sve veći interes potencijalnih turista za ruralni turizam • Rastući broj manifestacija na temu ruralne tradicije • Loša demografska slika, starenje stanovništva, iseljavanje i smanjeni natalitet • Deruralizacija; nastavak depopulacije ruralnih krajeva • Nedostatak stručnih ljudi • Odlazak mlađe obrazovane populacije iz Slavonije • Nedostatak kvalificirane radne snage 	<ul style="list-style-type: none"> • Neadekvatnost vitalnih sustava javne komunalne infrastrukture (voda, struja, plin, oborinska i/ili otpadna odvodnja) • Nedostatak infrastrukture i prilaznih cestovnih pravaca • Velik broj rekreativnih mogućnosti (bicikliranje, planinarenje/pješčenje, trekking, jahanje...) • Loše/manjkave usluge međumjesnog javnog prijevoza
LEGAL (ZAKONSKI)	ENVIRONMENTAL (EKOLOŠKI)
<ul style="list-style-type: none"> • Prilagođavanje novim zakonima i propisima EU • Zakon o pružanju usluga u turizmu • Strategija Europa 2020 • Zakon o zaštiti okoliša • Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekološki čisto područje, zdravo prirodno okruženje • Promjene u svijesti potrošača glede prehrane, zaštite životinja i očuvanja okoliša • Pozicija unutar Spačvanskog bazena, najvećeg cjelovitog kompleksa hrastovih šuma u Hrvatskoj i Europi • Šumska područja s potencijalom za lovni i ribolovni turizam • Zagađivanje okoliša/vizualna polucija

Izvor: izrada autora

Rezultati provedene PESTLE analize ukazuju na to kako je okruženje u kojem djeluje ovaj projekt, osiromašeno i nedovoljno razvijeno. Nerazvijenosti okruženja u kojemu se planira odvijanje projekta uvelike pridonose:

- manjak gospodarske aktivnosti u Vukovarsko-srijemskoj županiji,
- centralizacija države i velika birokratizacija - spora administracija,
- česta izmjena zakonodavnih propisa,

- smanjenje kupovne moći, inflacija i osiromašenje stanovništva - gospodarstveni kolaps,
- inozemna konkurentnost i jeftinije susjedne zemlje (npr. Vojvodina u Srbiji),
- izrazito neujednačen regionalni razvoj, spor napredak,
- niska zaposlenost,
- nedovoljna razvijenost gospodarstva i slaba financijska moć poduzetnika,
- kriza i ekonomska situacija udaljavaju potencijalne poduzetnike od projekata.

3.7. SWOT ANALIZA

S ciljem utvrđivanja snaga i slabosti ovog projekta kao i njegovih prilika i prijetnji, izrađena je SWOT analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji. „SWOT analiza je analitički instrument koji se često koristi u analizi položaja pojedinog proizvođača, poduzeća ili turističke destinacije. Može se koristiti u procjeni podobnosti prostornih i tržišnih preduvjeta za turistički razvoj nekog prostora, ili podobnosti i stanja postojeće ponude u odnosu na potražnju tržišta. SWOT analiza je kritički osvrt na postojeću situaciju destinacije, a predstavlja i prvi korak pri definiranju postojeće i poželjne pozicije na tržištu.“ (Renko, 2005:27).

Tablica 7 - SWOT analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Vlasništvo nad nekretninom • Postojeći OPG obitelji Bjelić • Kvaliteta lokacije u Spačvanskom bazenu – neposredna blizina šume, potoka, prirodnog rezervata • Dobra geolokacija – blizina autoceste, županijske i drugih cesta • Raznolika kulturna i povijesna baština, osobito nematerijalna • Tradicionalno izražena gostoljubivost stanovništva • Bogatstvo i raznolikost gastronomije 	<ul style="list-style-type: none"> • Neiskustvo u ruralnom turizmu, poduzetništvu i tržišnom poslovanju • Nedostatak financija – ovisnost o kreditima • Dio pristupne ceste je makadam • Nerazvijena komunalna infrastruktura - slabija infrastruktura u odnosu na urbana područja • Financijski i organizacijski slabe jedinice lokalne samouprave • Nedovoljna razina formalnog obrazovanja za turizam

<ul style="list-style-type: none"> • Nekoliko prepoznatljivih regionalnih turističkih manifestacija i događaja, koji su ucrtani u turističku kartu Hrvatske 	
<p>PRILIKE</p>	<p>PRIJETNJE</p>
<ul style="list-style-type: none"> • EU natječaji za projekte • Ekološki čisto područje, zdravo prirodno okruženje • Strategija razvoja VSŽ • Potražnja za smještajnim kapacitetima u okolici Bošnjaka • Povoljan geoprometni položaj • Izgradnja ceste Bošnjaci – Otok • Ruralna tradicija / baština • Vukovarsko-srijemska županija nalazi se u I. skupini jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave u 2. kategoriji Indeksa razvijenosti RH, dok se općina Bošnjaci nalazi u II. Skupini JLS – dodatne mogućnosti i prednosti u financiranju • Prepoznata važnost seoskog turizma u Strategiji turizma Republike Hrvatske do 2020. godine • Prepoznata potreba za jačim uključivanjem ruralnih prostora u turističku ponudu RH • Izrađen Nacionalni katalog 'Ruralni turizam Hrvatske' 	<ul style="list-style-type: none"> • Udaljenost od Zagreba • Nerazvijenost turizma u Slavoniji • Slaba potražnja • Financijska kriza uzrokovana pandemijom koronavirusa • Sve veća konkurencija (rastući broj destinacija s razvijenom ruralnoturističkom ponudom u neposrednoj blizini) • Slabija kvaliteta lokalnih cesta • Nedostatne usluge međumjesnog javnog prijevoza • Neadekvatna promocija na nacionalnoj razini • Neadekvatnost sustava javne komunalne infrastrukture (voda, struja, plin, oborinska i/ili otpadna odvodnja) • Nerazvijena turistička djelatnost (posebno agencije) • Općina Bošnjaci nemaju turističku zajednicu

Izvor: izrada autora

Iz navedenog vidljivo je kako postoje određene snage, ali i velike mogućnosti, koje mogu dati vjetar u leđa projektu pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Bjelić može se osloniti na prirodne ljepote i čistoću ovog područja, kao i mogućnosti koje sa sobom nose EU fondovi usmjereni ruralnom razvoju, a veliku prednost imaju i u tome što su već registrirani kao OPG i imaju vlasništvo nad predmetnim zemljištem.

U isto vrijeme, postoje značajne slabosti i prijetnje, koje mogu stati na put ispunjavanju strateških ciljeva ovog OPG-a i uspješnosti projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji. Kako je iz prethodne tablice vidljivo, glavne slabosti su neiskustvo i nedostatak financijskih sredstava za potpuno samostalno pokretanje i funkcioniranje ovog OPG-a i projekta. Jedna od važnih prijetnji ovome projektu je siromaštvo i smanjena kupovna moć lokalnog stanovništva, radi čega se ovaj projekt usmjerava i na šire tržište, a tendencijom širenja na međunarodno tržište.

4. CILJEVI PROJEKTA

Projektni menadžment razlikuje namjenske i objektne ciljeve projekta. Namjenski ciljevi odnose se na dio projekta koji određuje njegov naručitelj, a to znači i konačni rezultat ili učinak koji proizlazi iz strategije ili drugih razvojnih usmjerenja poslovnih ili drugih potreba. Nadalje, objektnim ciljevima projekta definiraju se projektne rezultati projekta kojima su ispunjeni svi uvjeti za postizanje namjenskog konačnog cilja. To su oni ciljevi odnosno projektne rezultati kojima se tijekom izvođenja projekta pri njegovu kraju ili u eksploataciji postignu strateški, poslovni i drugi učinci i u kojem će se jasno prikazati kako je konačni proces izvođenja određenih aktivnosti međusobno logički povezan za postizanje ciljeva projekta kojim se daljnjim povezivanjem aktivnosti postiže realizacija konačnog cilja projekta (Hauc, 2007:45).

4.1. NAMJENSKI CILJEVI

Namjenski ciljevi trebaju biti SMART; specifični, mjerljivi, izvodljivi, realni i vremenski određeni. Oni obuhvaćaju planirane učinke projekta, koji se ostvaruju već tijekom izvođenja projekta, a uglavnom se postižu prilikom završetka projekta u njegovoj eksploataciji. U nastavku su prikazani namjenski ciljevi projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji i njihovo utemeljenje.

N1 – izgradnja i opremanje smještajnih i drugih objekata do kraja 2021. godine

Plan je na području Općine Bošnjaci pokrenuti razvoj ruralnog turizma, za što je potrebna izgradnja i opremanje smještajnih kapaciteta i zajedničke prostorije za društvene aktivnosti. Turističko seosko poljoprivredno gospodarstvo nalaziti će se na području rezervata prirode Spačvanski bazen.

N2 – u prve dvije godine eksploatacije projekta ostvariti najmanje 1.500 noćenja

Uz dobru promidžbu proizvoda i kvalitetnu ponudu plan je u prve dvije godine eksploatacije projekta ostvarili najmanje 1.500 noćenja.

N3 – do kraja 2022. godine proširiti ponudu na dodatne usluge

Plan je proširiti ponudu OPG-a Bjelić i nuditi uslugu prehrane. Započet će se s pružanjem usluge noćenja s doručkom, a uz klasičnu uslugu noćenje gostima će se ponuditi i usluge najma bicikala i čamaca. Obzirom na prostor kojim OPG raspolaže, kao i neposrednu blizinu šume i potoka, plan je obogatiti ponudu sadržajima za team building aktivnosti.

N4 – Kroz 4 godine povećati broj noćenja za 15%

Ulaganjem i kvalitetu i promidžbu usluge, korištenje smještajnih kapaciteta i drugih usluga OPG-a Bjelić povećat će se za 15% do kraja 2024. godine.

N5 – Do kraja 2024. godine postati vodeće ruralno turističko odredište za „party“ goste na širem području Općine Bošnjaci

Na širem području Općine Bošnjaci ne nalazi se niti jedan turistički objekt koji bi nudio uslugu i smještaja i prostora za zabavu. Ovaj višenamjenski prostor koristit će se kao prostor za druženja, seminare, edukacije i slično, ali i zabave vezane uz obilježavanje važnih datuma, proslave vjenčanja, zaruke, rođendanske i druge zabave. Prostor je idealan za to jer je udaljen od naselja i nudi potpunu privatnost posjetiteljima.

4.2. OBJEKTNI CILJEVI

Objektni ciljevi omogućuju realizaciju projekta, a postižu se u fazi izvođenja projekta. Objektni ciljevi projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji su:

O1 – Početak projekta, prikupljanje potrebne dokumentacije i podrške nadležnih institucija.

O2 – Točno definiranje sadržaja i usluga te priprema projektnog elaborata.

O3 – Pribavljanje financijskih sredstava za provedbu projekta.

O4 – Izgradnja i opremanje smještajnih i drugih kapaciteta OPG-a

O5 – Uspostavljanje suradnje s lokalnim poduzetnicima, OPG-ovima, udrugama

O6 – Edukacija i osposobljavanje nositelja OPG-a i zaposlenika.

O7 – Izrada komunikacijske strategije i oglašavanje.

O8 – Kategorizacija objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Za postizanje objektnih ciljeva bitno je razraditi taktike, a za potrebe projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji one će biti prikazane u sljedećem poglavlju.

5. TAKTIKA IZVEDBE PROJEKTA

Svaki pojedini objektni cilj iziskuje zasebnu taktiku. Izvedba projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji podrazumijeva sljedeće taktike:

T1 – Početak projekta i prikupljanje potrebne dokumentacije.

Kako bi se neki turistički objekt mogao svrstati u ruralni turizam, preduvjet je otvaranje i registracija obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. U ovom slučaju OPG Bjelić postoji i posluje kao takav još od 2002. godine, kada je upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Osim što je već registriran, OPG Bjelić u svom vlasništvu ima i zemljište na kojem će se projekt provoditi, što olakšava i ubrzava proces implementacije projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.

T2 – Točno definiranje sadržaja i usluga te priprema projektnog elaborata.

U svakom turizmu, pa tako u i ruralnom, „svaštarenje“ nije poželjno i neminovno ima za posljedicu gubitak vremena, energije i resursa. Važno je fokusirati se na jedan oblik ruralnog turizma i takvoga ga plasirati na tržište. Važno je na samom početku definirati i koju konkretno vrstu usluga, odnosno koji tip turističkog seoskog obiteljskog gospodarstva izabrati i organizirati ga na vlastitom gospodarstvu. Na taj način strogo će se fokusirati na onu vrstu usluga koju OPG Bjelić kao domaćin osobno želi i može organizirati na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu, a što će kasnije pomoći prilikom profiliranja, odnosno „brendiranja“ turističkog seoskog obiteljskog gospodarstva. OPG Bjelić usmjerio se na agroturizam s uslugom smještaja. Ovakvim definiranjem sadržaja šalje se direktna poruka potencijalnom gostu koju uslugu očekivati na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu, a to će svakako olakšati odluku da se gost odluči upravo za to turističko seosko obiteljsko gospodarstvo (Baćac, 2011:37).

T3 – Pribavljanje financijskih sredstava za provedbu projekta.

Postoji nekoliko opcija za financiranje projekta pokretanja ruralnog turizma. Prva i najjednostavnija opcija je ulaganje vlastitih sredstava. Ovo je ujedno i najmanje rizičan pristup jer ne postoji redovna obveza vraćanja novca kao kod kreditnih sredstava, te samim time ne

postoji niti opterećenje na nekretninama koje se prilikom realizacije kreditnih sredstava uzimaju kao garancija vraćanja kreditnih sredstava. To je najjeftiniji način ulaganja jer nije opterećen naknadama i kamatama. No, kada to nije moguće valja posegnuti za drugim izvorima sredstava (Baćac, 2011:65). U slučaju OPG-a Bjelić, uz ulaganje određenog iznosa vlastitih sredstava zatražit će se i potpora Europske unije kroz programe ruralnog razvoja. Ukoliko OPG ne uspije na vrijeme ili uopće ostvariti potporu u vidu bespovratnih sredstava, preostaje opcija podizanja kredita. Danas postoje subvencionirani krediti i posebne kreditne linije Ministarstva turizma, koje nude povoljnije uvjete za OPG-ove.

T4 – Izgradnja i opremanje smještajnih i drugih kapaciteta OPG-a

Na postojećem zemljištu izgradit će se i opremiti smještajni i drugi kapaciteti u kojima će se pružati usluge ruralnog turizma. Plan je sagraditi tri montažne kućice s ukupnim kapacitetom od 12 ležaja (po četiri u svakoj kućici). Svaka kućica bi imala svoj sanitarni čvor, a u zajedničkom prostoru izgradio bi se prostor za druženje, zabavu, učenje i slično. Kućice bi bile izgrađene od prirodnih materijala i imale bi puno prozora koji bi propuštali puno prirodnog svjetla. Kako je lokalitet uz samu slavonsku šumu, prostor u kojem bi gosti boravili garantirao bi odmor u zelenilu i tišini. Zajednička prostorija za druženje bila bi na raspolaganju gostima u sve tri kućice, ali mogla bi se iznajmiti i zasebno. Bila bi sagrađena kao velika drvena sjenica s prostorom za pripremu obroka (ložište s ražnjem i prostorom za roštilj), a sa svih strana bi bila ograđena velikim staklenim stijenama.

T5 – Uspostavljanje suradnje s lokalnim poduzetnicima, OPG-ovima, udrugama

Jedna od ključnih stvari u dobrom poslovanju u turizmu je suradnja s lokalnom zajednicom i važnim interesno-utjecajnim skupinama. To se odnosi i na one stakeholdere koji mogu pozitivno utjecati na naše poslovanje, ali i na one koji mogu stvarati probleme. Važno je dobro poznavati okolinu u kojoj poslujete i povezati se u mrežu poslovne suradnje. Lokalni OPG-ovi moći će gostima nuditi svoje proizvode, a s njima i lokalnim udrugama mogu se gosti uključiti u demonstriranje lokalnih zanata ili nekih kulturno-umjetničkih sadržaja.

T6 – Edukacija i osposobljavanje nositelja OPG-a i zaposlenika.

Kako su nositelji OPG-a Bjelić uglavnom poljoprivrednici i nitko nema formalno obrazovanje u domeni turizma, potrebno je educirati osobe odgovorne za provedbu projekta. Dodatno osposobljavanje ciljati će na osnove rada u turizmu i ugostiteljstvu.

T7 – Izrada komunikacijske strategije i oglašavanje.

Nastup na turističkom tržištu zahtijeva adekvatan pristup. Marketing podrazumijeva dvosmjernu razmjenu informacija, odašiljanje i primanje. Specifičnost marketinga u turizmu je to što se prodaje i ono što nema karakter proizvoda ili usluge, poput prirodnih ljepota, netaknute prirode, kulturne znamenitosti i slično, odnosno različitih pogodnosti koje pruža određeno područje, jer je to često osnovni motiv dolaska turista. Uspješan marketinški pristup postići će se dobrim marketing planom, poznavanjem i uvažavanjem turističkih trendova, definiranjem krajnjih ciljeva, te definiranjem mjera za postizanjem ciljeva i zadovoljenje potreba turista (Baćac, 2011:157).

T8 – Kategorizacija objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti i Pravilniku o pružanju ugostiteljskih usluga na seljačkom domaćinstvu obiteljsko gospodarstvo obitelji Bjelić registrirat će se kao agroturizam za potrebe smještaja. Vremenom, cilj je skupiti četiri „sunca“ kao oznake kvalitete u ruralnom turizmu.

6. PLAN PROJEKTA

Planom projekta određuje se trajanje, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti, njihove vremenske rezerve, rokovi postizanja aktivnosti i kraj projekta (Hauc, 2007). Na to se još nadovezuju planovi troškova i resursa. U većini projekata u početnoj ili pripreмноj fazi radi se na pripremi projektne dokumentacije i pridobivanju različitih suglasnosti, s to je slučaj i s ovim projektom pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.

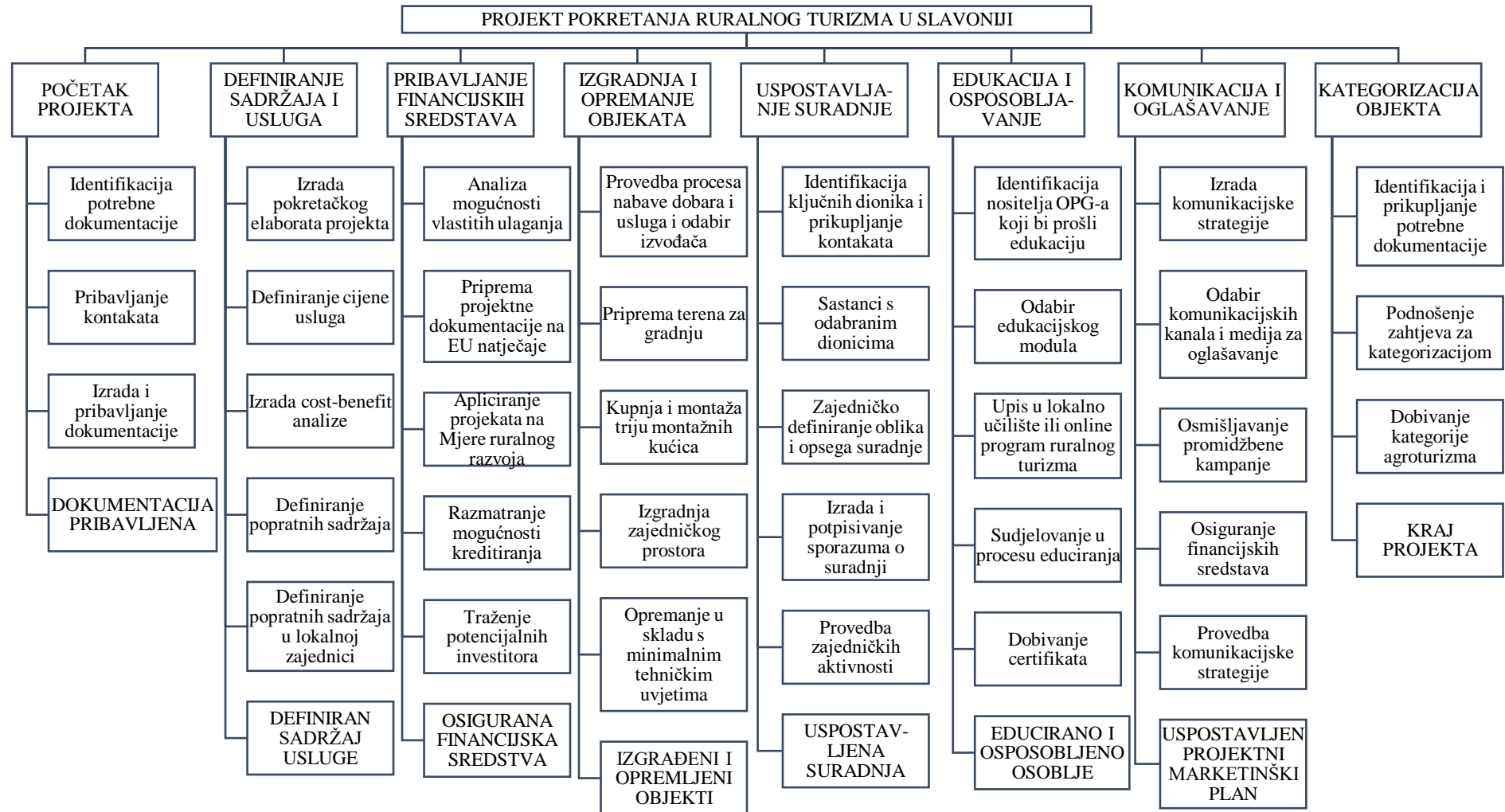
Hauc (2007) navodi temeljnu podjelu planova projekata:

- osnovni planovi – vezani su uz planiranje vremena, troškova i resursa
- planovi potpore vođenja projekata – osiguravaju uspješnije i učinkovitije vođenje projekata
- povezujući planovi – omogućuju povezivanje projekata s godišnjim planovima poslovanja.

Osnovni planovi se dobivaju na temelju tehnologije izvedbe projekta u obliku mrežnog plana i svih planova koji se mogu dobiti na toj osnovi. Planovi potpore vođenja projekata podrazumijevaju planove rada voditelja projekta, dok povezujući planovi osiguravaju povezivanje projektnih planova s godišnjim i operativnim planovima poslovanja (Hauc, 2007).

U nastavku ovoga odlomka biti će prikazan WBS prikaz projekta (engl. Work Breakdown Structure), što predstavlja način stupnjevitog grupiranja projektnih komponenata putem povezanih dijelova koji se mogu isporučiti, a svi zajedno čine sadržaj projekta, pri čemu svaki niži stupanj prikazuje detaljniju razinu sastavnih dijelova projekta, te plan projekta u MS Projectu.

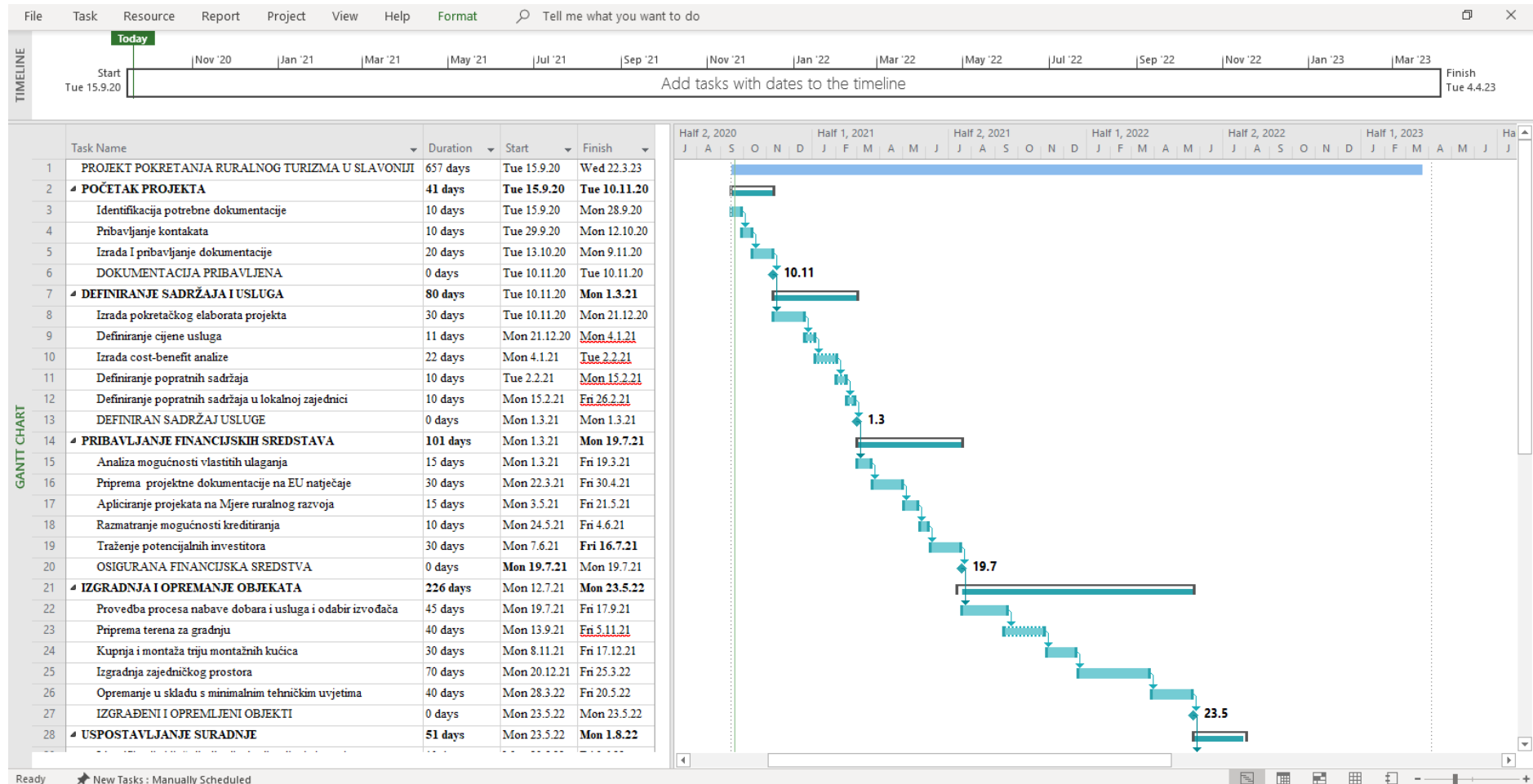
6.1. WBS PROJEKTA

Slika 12 - WBS prikaz plana projekta

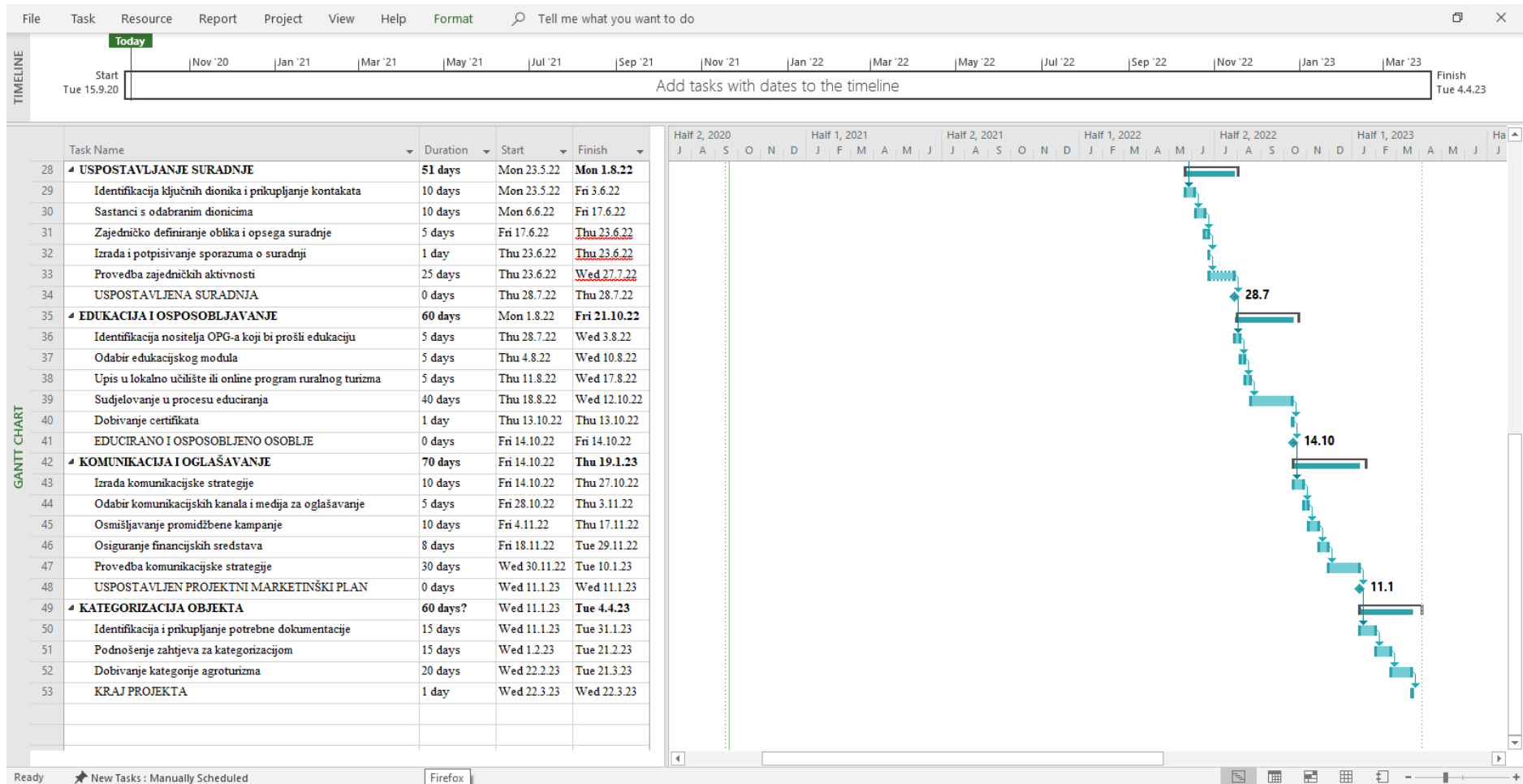
Izvor: izrada autora

6.2. MS PROJECT

Slika 13 - MS Project plana projekta – 1. dio

Izvor: izrada autora

Slika 14 - MS Project plana projekta – 2. dio

Izvor: izrada autora

7. ANALIZA RIZIKA

Rizici su sastavni dio svakog projekta, a označavaju neizvjesne događaje ili stanja, koji imaju pozitivan ili negativan utjecaj na ciljeve projekta¹². Ne postoji projekt koji nema barem jedan rizik. Važno je identificirati sve potencijalne rizike, predvidjeti preventivne aktivnosti, odrediti kurativne aktivnosti te odgovorne osobe.

Analizom rizika evidentira se rizik, analizira njegov utjecaj na projekt, ocjenjuje njegov utjecaj s činiteljem vjerojatnosti da će se rizik pojaviti te određuju određene preventivne i kurativne mjere za eliminiranje njihova utjecaja (Hauc, 2007).

Različiti su odgovori na rizike u praksi. Na one rizike koji imaju negativan utjecaj najčešće se odgovara izbjegavanjem, prebacivanjem ili ublažavanjem, dok pozitivni rizici predstavljaju prilike koje se mogu iskoristiti, podijeliti ili proširiti.

U pripremi projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji prepoznati su sljedeći rizici:

R1 – nedostatak financijskih sredstava za završetak implementacije projekta

R2 – odbijen zahtjev za dodjelu bespovratnih sredstava EU

R3 – premašeni rokovi izvedbe radova

R4 – neplanirani troškovi

R5 – sabotiranje od strane konkurentnih OPG-ova

R6 – odaziv gostiju ispod očekivanog

R7 – nedostatak ljudskih kapaciteta za provedbu projekta

R8 – odbijen zahtjev za kategorizaciju OPG-a kao ruralnog turističkog odredišta

---

¹² <https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2009/04/30/upravljanje-projektima-rizici/>

Tablica 8 - Analiza rizika projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

Oznaka rizika	Opis rizika	Razdoblje pojave rizika	Vrsta	Evidentiranje	R	V	Posljedice	Preventivne aktivnosti		Kurativne aktivnosti	Zadužen
								Mjera	NIP	Mjera	
R 1	Nedostatak financijskih sredstava za završetak implementacije projekta	Faza implementacije	F	Projektni menadžer	10	5	Zaustavljanje radova, odgoda ili otkazivanje projekta	Realno postavljen financijski plan projekta	PP	Traženje drugih izvor financiranja poput kreditiranja	Projektni menadžer, nositelji OPG-a
R 2	Odbijen zahtjev za dodjelu bespovratnih sredstava EU	Faza pripreme i faza implementacije	F	Projektni menadžer	9	5	Dovodi se u pitanje izvedivost projekta	Dobra priprema za natječaje i izgradnja objekata za koje se može dobiti sufinanciranje	PP	Traženje drugih izvor financiranja poput kreditiranja ili vlastitih sredstava, apliciranje na sljedećem natječaju	Projektni menadžer
R 3	Premašeni rokovi izvedbe radova	Faza implementacije	O	Projektni menadžer	8	5	Kašnjenje u fazi eksploatacije projekta, mogući	Dobro definiran i proveden proces nabave, određeni	PL	Definiranje novih rokova i pomicanje	Projektni menadžer

							financijski gubitci	penali za kašnjenja		drugih aktivnosti	
R 4	Neplanirani troškovi	Faza implementacije	F	Projekt menadžer	9	7	Povećanje troškova izrade projekta	U fazi pripreme projekt proračuna predvidjeti plan za nepredviđene slučajeve (engl. Contingency plan)	PL	Uštede na drugim stavkama ili traženje dodatnih izvora financiranja	Projekt menadžer
R 5	Sabotiranje od strane konkurentnih OPG-ova	Faza pripreme i faza implementacije	E	Projekt menadžer	6	3	Slab odziv gostiju, pojava lošeg publiciteta	Napraviti sveobuhvatnu analizu dionika	PP	Predložiti zajednička rješenja i suradnju	Projekt menadžer, nositelji OPG-a
R 6	Odziv gostiju ispod očekivanog	Faza implementacije	E	Projekt menadžer	9	6	Financijski gubitci, dovođenje u pitanje nastavka provedbe projekta	Dobra procjena očekivanog broja gostiju, brendiranje proizvoda, dobar marketing	PL	Ulaganje u marketing, kreiranje posebnih ponuda i cijena, osmišljavanje dodatnog sadržaja	Projekt menadžer, nositelji OPG-a

R 7	Nedostatak ljudskih kapaciteta za provedbu projekta	Pripremna faza/faza implementacije i evaluacije projekta	I/O	Projektne menadžer, nositelji OPG-a	9	5	Pad kvalitete provedbe projekta	Transparentni proces zapošljavanja, planiranje i uvođenje motivacijskih mjera	PP	Stvaranje poticajnih mjera za zapošljavanje, uključivanje zaposlenika iz trećih zemalja	Projektne menadžer, nositelji OPG-a
R 8	Odbijen zahtjev za kategorizaciju OPG-a kao ruralnog turističkog odredišta	Faza implementacije	E	Projektne menadžer	8	3	Nemogućnost tržišnog plasiranja i brendiranja proizvoda	Provoditi projekt u skladu s važećim zakonima i pravilnicima koji propisuju uvjete kategorizacije	PL	Provesti potrebne adaptacije i ponovno podnijeti zahtjev	Projektne menadžer

Izvor: izrada autora

Legenda uz tablicu:

Vrsta rizika:

- E – eksterni rizik,
- I – interni rizik,
- O – organizacijski rizik,
- IZ – rizik vezan uz izvođenje,
- PR – pravni rizik,

- F – rizik vezan uz financiranje i troškove

Rang važnosti rizika - R

- 1 – najmanja važnost,
- 10 – najveća važnost

Vjerojatnost pojave rizika - V

- 1 – najmanja vjerojatnost,
- 10 – najveća vjerojatnost

Faktor utjecaja rizika – UR ($UR = R \times V$)

- Najmanji faktor utjecaja - $1 \times 1 = 1$,
- Najveći faktor utjecaja - $10 \times 10 = 100$

LEGENDA (NIP)

- 1 - 50 = slab utjecaj na projekt (ignoriraj I)
- 50 - 80 = umjeren utjecaj na projekt (prema potrebi PP)
- 80 - 100 = neugodan utjecaj na projekt (odmah ugraditi u projekt PL)

8. EKONOMIKA PROJEKTA

8.1. IZVORI FINANCIRANJA

Prilikom razmišljanja o pokretanju seoskog turizma i organizaciji turističkog seoskog obiteljskog gospodarstva, neminovno se postavlja pitanje financiranja projekta, odnosno s kojim (i čijim) novčanim sredstvima krenuti u realizaciju i skoro pa najvažnije, koju količinu novca bi trebalo osigurati (Baćac, 2011:65).

Kako je pravni oblik nositelja projekta obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, izvori financiranja su raznoliki i neizvjesni:

1. Na samom početku projekta ulaganja će se vršiti iz *vlastitih sredstava* nositelja OPG-a. No, OPG Bjelić ne raspolaže dovoljnim financijskim kapacitetima za pokrivanje svih troškova projekta, pa će posegnuti za drugim izvorima sredstava.
2. Projekti u ruralnom turizmu mogu se djelomično financirati i iz *bespovratnih sredstava (darovnica) i programa Europske unije*, pa će tako i OPG Bjelić zatražiti bespovratna sredstva na prvim dostupnim natječajima.
3. Ukoliko OPG-u ne budu odobrena bespovratna sredstva ili ona ne budu dostatna za sve projektne troškove, posegnut će se za *kreditnim sredstvima*. Trenutno ne postoje kreditne obveze OPG-a Bjelić.

Za potrebe ovoga rada prikazat će se struktura izvora financiranja u kojoj vlastita sredstva čine 32,81%, odnosno 125.000,00kn, a tuđa sredstva 67,19% proračuna, odnosno 256.000,00kn, pri čemu se tuđa sredstva odnose na kreditna sredstva.

Tablica 9 - Izvori financiranja projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

OPIS	IZNOS U KN	STRUKTURA U %
Tuđa sredstva	256.000,00	67,19%
Vlastita Sredstva	125.000,00	32,81%
Zemljište	50.000,00	13,12%
Izgradnja centralne prostorije	45.000,00	11,81%
Novac	30.000,00	7,87%
Ukupno	381.000,00	100,00%

Izvor: izrada autora

8.2. ELEMENTI PROJEKTA I PRORAČUN

Tablica 10 - Elementi i proračun projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

ELEMENTI PROJEKTA	OPIS TROŠKA	IZNOS TROŠKA
ZEMLJIŠTE	Nabava zemljišta za izgradnju smještajnih objekata – zemljište je već u vlasništvu OPG-a Bjelić (vlastito ulaganje)	50.000,00 kn
NABAVA I OPREMANJE SMJEŠTAJNIH KAPACITETA	Nabava triju montažnih kućica s ukupno 12 ležajeva (u svakoj kućici po 4) – svaka kućica sastoji se od dvije prostorije, ukupne površine od oko 20m ²	183.000,00 kn
	Izgradnja zajedničke centralne prostorije za druženje	45.000,00 kn
	Troškovi opremanja kućica i zajedničke prostorije (kupnja ležajeva, ormara, stolova i stolica, tekstilnih dekora, posteljine i ručnika, rasvjetnih tijela)	73.000,00 kn
LJUDSKI KAPACITETI	Plaće za dvije osobe unutar OPG-a – 1 visoke stručne spreme i 1 srednje stručne spreme – prikazan je ukupan trošak plaće za 12 mj. za dvije pozicije na pola radnog vremena	98.000,00 kn
PROMIDŽBA PROJEKTA	Troškovi najma medijskog prostora (prostor na internetu, u lokalnim radijskim i televizijskim postajama)	10.000,00 kn
TROŠKOVI MATERIJALA	Troškovi kupnje potrošnog materijala (higijenske potrepštine, osvježanje za goste)	10.800,00 kn
REŽIJSKI TROŠKOVI	Troškovi režija (struja, voda, Internet)	24.000,00 kn
UKUPNO:		493.800,00 kn

Izvor: izrada autora

8.3. POLAZIŠTA ZA IZRADU EKONOMSKE OPRAVDANOSTI ULAGANJA

U ovom poglavlju navedeni su financijski elementi potrebni za ekonomsko-financijsku analizu. Dalje u tekstu navedena je vrijednost ulaganja u dugotrajnu imovinu prema strukturi imovine, vrijednost ulaganja u kratkotrajnu imovinu, planirani prihodi, uvjeti korištenja tuđih izvora financiranja, te rashodi projekta.

Tablica 11 - Struktura ukupnih ulaganja u projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

OPIS	IZNOS ULAGANJA	STRUKTURA
Dugotrajna imovina	351.000,00	92,13%
Kratkotrajna imovina	30.000,00	7,87%
Ukupno	381.000,00	100,00%

Izvor: izrada autora

Vrijednost ulaganja u dugotrajnu imovinu izražena u kunama:

- Zemljište - 50.000,00 kn
- Montažne kućice - 183.000,00 kn
- Centralna prostorija - 45.000,00 kn
- Oprema montažnih kućica i centralne prostorije - 73.000,00 kn

Kratkotrajna imovina odnosi se na ulaganja u novcu, ukupno 30.000,00 kn.

Ukupni prihodi ostvarit će se prodajom usluge noćenja i najma prostora. U idealnim uvjetima poslovanja planirano je ostvarenje 96 noćenja mjesečno, temeljeno na izračunu popunjenosti 8 od 12 kreveta 3 noći tjedno, kao i 2 dnevna najma zajedničke centralne prostorije. U tablici niže nalazi se izračun ukupnih prihoda na mjesečnoj i godišnjoj razini.

Tablica 12 - Ukupni mjesečni i godišnji prihodi

PROIZVOD/ USLUGA	JEDINICA MJERE	KOLIČINA	CIJENA (KN)	VRIJEDNOST - MJESEC	VRIJEDNOST - GODINA
Smještaj	Noćenje	96,00	200,00	19.200,00 kn	230.400,00 kn
Najam dvorane	Dan	2,00	500,00	1.000,00 kn	12.000,00 kn
UKUPNO				20.200,00 kn	242.400,00 kn

Izvor: izrada autora

Kako je ranije u poglavlju „Izvor financiranja“ navedeno, vlastita sredstva financiranja projekta čine 32,81%, odnosno 125.000,00kn, dok tuđa sredstva čine 67,19% proračuna, odnosno 256.000,00kn, pri čemu se tuđa sredstva odnose na kreditna sredstva. Projekt se djelom financira putem kredita u visini 256.000,00 kuna koji je odobren od strane HBOR-a na rok od 10 godina uz fiksnu kamatnu stopu u iznosu 2,80%.

Tablica 13 - Plan otplate kredita za projekt pokretanja ruralnog razvoja u Slavoniji

RAZDOBLJE	KAMATE	OTPLATNA RATA	ANUITET	OSTATAK DUGA
0	-	-	-	256.000,00 kn
1	7.168,00 kn	25.600,00 kn	32.768,00 kn	230.400,00 kn
2	6.451,20 kn	25.600,00 kn	32.051,20 kn	204.800,00 kn
3	5.734,40 kn	25.600,00 kn	31.334,40 kn	179.200,00 kn
4	5.017,60 kn	25.600,00 kn	30.617,60 kn	153.600,00 kn
5	4.300,80 kn	25.600,00 kn	29.900,80 kn	128.000,00 kn

Izvor: izrada autora

U rashode projekta, uz troškove otplate kredita, uvršteni su svi materijalni i nematerijalni troškovi projekta, kao i troškovi amortizacije:

Tablica 14 - Materijalni i nematerijalni troškovi projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

VRSTA TROŠKA	IZNOS U KN
Troškovi materijala	10.800,00
Higijenske potrepštine	6.000,00
Osvježenja	4.800,00
Režijski troškovi	24.000,00
Troškovi osoblja	98.000,00
Troškovi promidžbe	10.000,00
UKUPNO	153.600,00

Izvor: Izrada autora

U Tablici 15. prikazana je amortizacija dugotrajne imovine prema propisanim stopama: montažne kućice i centralna prostorija 5%, oprema 25%. Zemljište se ne amortizira.

Tablica 15 - Obračun amortizacije

STRUK-TURA	Nabavna vrijednost	Am. stopa	Godine ekonomskog vijeka projekta					Vrijednost na kraju vijeka (u kn)	
			1	2	3	4	5	Ispravak vrijednosti	Sadašnja vrijednost
Zemljište	50.000,00	0%	-	-	-	-	-	-	50.000,00
Montažne kućice	183.000,00	5%	9.150,00 kn	9.150,00 kn	9.150,00 kn	9.150,00 kn	9.150,00 kn	45.750,00	137.250,00
Centralna prostorija	45.000,00	5%	2.250,00 kn	2.250,00 kn	2.250,00 kn	2.250,00 kn	2.250,00 kn	11.250,00	33.750,00
Oprema	73.000,00	25%	18.250,00 kn	18.250,00 kn	18.250,00 kn	18.250,00 kn	-	73.000,00	-
UKUPNO	351.000,00		29.650,00	29.650,00	29.650,00	29.650,00	11.400,00	130.000,00	221.000,00

Izvor: izrada autora

Amortizacija za prve 4 godine vijeka projekta amortizacija iznosi 29.650,00 kuna, dok je u zadnjoj godini 11.400,00 kuna jer je oprema u potpunosti amortizirana nakon 4 godine. Na kraju vijeka projekta sadašnja vrijednost iznosi 221.000,00 kuna jer se zemljište nije amortiziralo te je zadržalo svoju početnu vrijednost, a smještajni objekti se amortiziraju po stopi od 5% godišnje.

8.4. RAČUN DOBITI I GUBITKA

U računu dobiti i gubitka prikazani su ukupni prihodi i rashodi koji se ostvaruju tokom vijeka projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji. Razlika između prihoda i rashoda predstavlja bruto dobit poslovanja, tj. dobit prije oporezivanja na koju se, u slučaju pozitivne bruto dobiti kako je u ovom slučaju, plaća porez na dobit u visini 12%. Kada se bruto dobit umanji za visinu poreza dobije se neto dobit odnosno dobit nakon oporezivanja.

Tablica 16 - Račun dobiti i gubitka za projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

POZICIJA/ RAZDOBLJE	1	2	3	4	5
UKUPNI PRIHODI U KUNAMA	242.400,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00
UKUPNI RASHODI U KUNAMA	190.418,00	189.701,20	188.984,40	188.267,60	169.300,80
1. Materijalni i nematerijalni troškovi	153.600,00	153.600,00	153.600,00	153.600,00	153.600,00
2. Amortizacija	29.650,00	29.650,00	29.650,00	29.650,00	11.400,00
3. Rashodi financiranja	7.168,00	6.451,20	5.734,40	5.017,60	4.300,80
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	51.982,00	52.698,80	53.415,60	54.132,40	73.099,20
Porez na dobit (12%)	6.237,84	6.323,86	6.409,87	6.495,89	8.771,90
DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	45.744,16	46.374,94	47.005,73	47.636,51	64.327,30

Izvor: izrada autora

U Tablici 16. iskazan je ukupan prihod uz pretpostavku kako je on jednak kroz cijelo razdoblje projekta i iznosi 242.400,00 kuna. Ukupni rashodi imaju blagu tendenciju pada, a razlog tome su rashodi financiranja koji se smanjuju tokom godina zbog otplate kredita u jednakom iznosu od 716,80 kuna, te trošak amortizacije koji je smanjen u 5. godini i iznosi 11.400,00 kuna u odnosu na prethodne godine kada je iznosio 29.650,00 kuna. Neto dobit, tj. dobit nakon oporezivanja u promatranom razdoblju ima blagu tendenciju rasta, a najveća promjena je vidljiva u 5. godini kada se neto dobit povećala s 47.636,51 kuna na 64.327,30 kuna.

8.5. FINANCIJSKI TIJEK

Na temelju financijskog tijeka donosi se ocjena projekta, odnosno donosi se zaključak o likvidnost projekta. Struktura samog financijskog tijeka sastoji se od primitaka i izdataka, a

njihovom razlikom dobije se neto primitak. Ako je neto primitak pozitivan, projekt je likvidan, odnosno ako je neto primitak negativan, projekt je nelikvidan i kao takav, ne prihvatljiv.

Tablica 17 - Financijski tijek projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

STRUKTURA	0	1	2	3	4	5
I PRIMICI	381.000,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00
1. Poslovni primici		242.400,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00	242.400,00
2. Izvori financiranja	381.000,00	-	-	-	-	-
3. Ostatak vrijednosti projekta	-	-	-	-	-	251.000,00
• dugotrajna imovina	-	-	-	-	-	221.000,00
• kratkotrajna imovina	-	-	-	-	-	30.000,00
II IZDACI		192.605,84	191.975,06	191.344,27	190.713,49	192.272,70
4. Investicija	381.000,00	-	-	-	-	-
5. Troškovi poslovanja bez amortizacije	-	153.600,00	153.600,00	153.600,00	153.600,00	153.600,00
6. Porez na dobit (12%)		6.237,84	6.323,86	6.409,87	6.495,89	8.771,90
7. Obveze prema izvorima financiranja		32.768,00	32.051,20	31.334,40	30.617,60	29.900,80
III NETO PRIMICI		49.794,16	50.424,94	51.055,73	51.686,51	50.127,30

Izvor: izrada autora

Iz Tablice 17. vidljivo je kako u nultom razdoblju, tj. razdoblju investiranja primici iznose 381.000,00 kuna i u cijelosti se sastoje od izvora financiranja, dok na poziciji izdataka, u nultom razdoblju, izdaci se u cijelosti sastoje od investicije koja je identična iznosu izvora financiranja. Zaključak je kako je neto primitak u nultom razdoblju jednak 0,00 kuna. Primici se sastoje prvenstveno od poslovnih primitaka koji su ostvareni prodajom usluga te su oni identični do 5. godine projekta i iznose 242.400,00 kuna. Izdaci kroz razdoblje imaju tendenciju smanjenja, a razlog tome je smanjenje obveza prema izvorima financiranja zbog otplate kredita, dok neto primici imaju trend rasta.

8.6. BILANCA

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje stanje imovine, kapitala i obveza na određeni datum. Struktura bilance sastoji se od aktive i pasive koje moraju biti ujednačene. U aktivi se nalazi imovina koja može biti dugotrajna i kratkotrajna, a u pasivi je kapital i obveze koje mogu biti dugoročnog i kratkoročnog karaktera.

Tablica 18 - Bilanca projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

RAZDOBLJE/ STRUKTURA	GODINE					
	0	1	2	3	4	5
AKTIVA						
1. Dugotrajna imovina u pripremi	351.000,00	-	-	-	-	-
2. Dugotrajna imovina u upotrebi	-	321.350,00	291.700,00	262.050,00	232.400,00	221.000,00
3. Kratkotrajna imovina	30.000,00	79.794,16	130.219,10	181.274,83	232.961,34	283.088,64
- Zalihe	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
- Novac	-	49.794,16	100.219,10	151.274,83	202.961,34	253.088,64
4. Ukupna aktiva	381.000,00	401.144,16	421.919,10	443.324,83	465.361,34	504.088,64
PASIVA						
1. Upisani kapital	125.000,00	125.000,00	125.000,00	125.000,00	125.000,00	125.000,00
2. Zadržana dobit	-	45.744,16	92.119,10	139.124,83	186.761,34	251.088,64
3. Dugoročne obveze	256.000,00	230.400,00	204.800,00	179.200,00	153.600,00	128.000,00
4. Ukupna pasiva	381.000,00	401.144,16	421.919,10	443.324,83	465.361,34	504.088,64

Izvor: izrada autora

Vidljivo je kako se kroz razdoblje bilježi trend porasta ukupne aktive, odnosno pasive. Razlog tome je povećanje kratkotrajne imovine, točnije pozicije novac koja se kumulativno povećava iz godine u godinu. U pasivi dolazi do kumulativnog povećanja zadržane dobiti te linearnog smanjenja dugoročnih obveza zbog godišnje otplate rata kredita. Dugotrajna imovina prve godine prelazi u upotrebu te dolazi do njenog linearnog smanjenja zbog amortizacije. U 5. godini vidljiv je najveći rast ukupne aktive, odnosno pasive u odnosu na prethodne godine, a razlog tome je veće kumulativno povećanje pozicije novac i pozicije zadržana dobit u odnosu na prethodne godine te ukupna aktiva/pasiva u 5. godini iznosi 504.088,64 kuna.

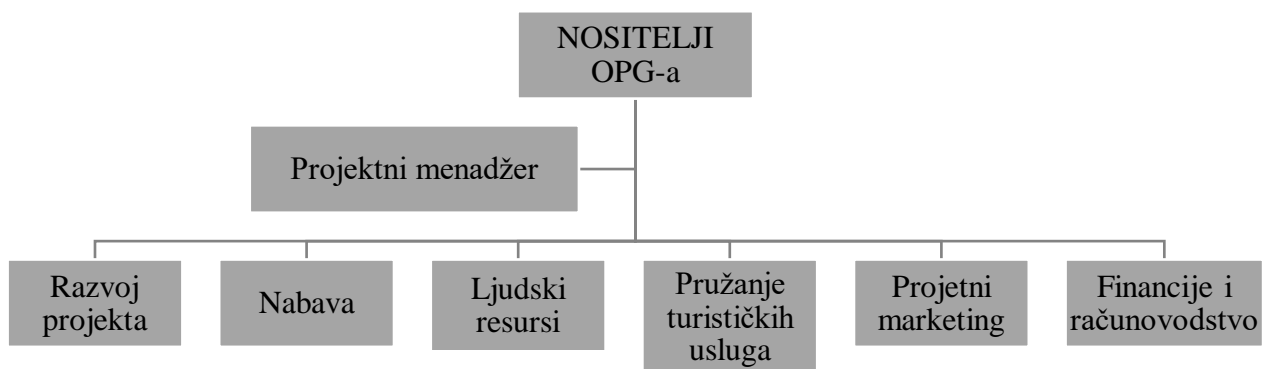
9. PROJEKTNA ORGANIZACIJA

Projekt može biti učinkovit samo uz dobro strukturiranu i organiziranu projektnu organizaciju. Pod projektnom organizacijom podrazumijevamo organizacijsku strukturu za vođenje i izvođenje projekta u okviru postojeće organizacije poduzeća ili drugog sustava. Uključena je u cjelokupnu organizacijsku strukturu kako bi se osigurali svi resursi i kapaciteti za izvođenje projekata (Ikić, 2015:11).

Namjena projektne organizacije je kombiniranje onih resursa (ljudi, materijala, opreme, financijskih sredstava i informacija) koje zahtijeva izvedba projekta kako bi se uspješno postigli njegovi ciljevi. Razlikujemo dva tipa projektne organizacije (Zekić, 2010:79):

- Privremena projektna organizacija – organizira se kod jednokratnih projekata dok se ne postignu zadani ciljevi poduzeća. Vremenski je ograničena djelovanjem i ukida se nakon postizanja ciljeva projektne realizacije.
- Stalna projektna organizacija – organizira se kod upravljanja multiprojektnim procesima. Zahtjeva kombiniranje više projektnih organizacija s primarnom linijskom strukturom poduzeća u kojem se projekti realiziraju. Sastavljena je od više tipova organizacijskih struktura.

Projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji bazirat će se na stalnoj projektnoj organizaciji, koja se sastoji od sljedećih sastavnica:

Slika 15 - Projektna organizacija unutar projekta pokretanja ruralnog razvoja u Slavoniji

Izvor: izrada autora

10. PLAN KONTROLE IZVEDBE PROJEKTA

Tablica 19 - Plan kontrole izvedbe projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

R.B.	Namjena kontrole	Datum predaje kontrolnih izvještaja	Datum Kontrole	Prisutni na sastanku
1.	Početak projekta i prikupljanje potrebne dokumentacije.	26.10.2020.	31.10.2020.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer, projektni tim
2.	Točno definiranje sadržaja i usluga te priprema projektnog elaborata.	07.12.2020.	21.12.2020.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer, projektni tim
3.	Pribavljanje financijskih sredstava za provedbu projekta.	17.02.2021.	25.02.2021.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer, projektni tim
4.	Izgradnja i opremanje smještajnih i drugih kapaciteta OPG-a	24.05.2021.	24.06.2021.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer, projektni tim
5.	Uspostavljanje suradnje s lokalnim poduzetnicima, OPG-ovima, udrugama	09.04.2021.	13.04.2021.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer, projektni tim
6.	Edukacija i osposobljavanje nositelja OPG-a i zaposlenika.	07.10.2021.	10.10.2021.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer
7.	Izrada komunikacijske strategije i oglašavanje.	17.01.2022.	25.01.2022.	Projektni marketing, nositelji OPG-a, projektni menadžer
8.	Kategorizacija objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu	15.01.2022.	31.01.2022.	Nositelji OPG-a, projektni menadžer, projektni tim

Izvor: izrada autora

11. ZAKLJUČAK

Predmetom ovog specijalističkog završnog rada bilo je pokretanje projekta ruralnog turizma u Slavoniji. On se temelji na ideji da se postojeća prirodna i kulturna bogatstvima pretoče u poduzetnički projekt koji bi doprinio jačanju gospodarstva ovoga područja. Prikazana je ideja o pokretanju agroturizma za potrebe usluge smještaja na području Općine Bošnjaci, kako bi se iskoristio postojeći prostor u vlasništvu OPG-a, koji bi u kombinaciji s prirodnim bogatstvima tog kraja mogao postati nezaobilazno odredište turista. Cijeli projekt se odvija na području zaštićenog krajolika Virovi i posebnog šumskog rezervata Lože što mu daje dodatnu ljepotu i atraktivnost. Krajnji je cilj projekta upisati se u turističku ponudu kontinentalne Hrvatske.

Prikazan je plan projekta o izgradnji tri montažne kućice s ukupnim kapacitetom od 12 ležaja (po četiri u svakoj kućici) i zajedničke centralne prostorije za druženje, zabavu, učenje i slično. Kućice bi bile izgrađene od prirodnih materijala i imale bi puno prozora koji bi propuštali puno prirodnog svjetla. Kako je lokalitet uz samu slavonsku šumu, prostor u kojem bi gosti boravili garantirao bi odmor u zelenilu i tišini. Zajednička prostorija za druženje bila bi na raspolaganju gostima u sve tri kućice, ali mogla bi se iznajmiti i zasebno. Bila bi sagrađena kao velika drvena sjenica s prostorom za pripremu obroka (ložište s ražnjem i prostorom za roštilj), a sa svih strana bi bila ograđena velikim staklenim stijenama.

Izvori financiranja ovoga rada u početnoj fazi bili bi iz vlastitih sredstava, ali bi se paralelno tražili i vanjski izvori financiranja poput apliciranja projekta na natječaje za bespovratna sredstva ili financiranje kroz kreditne linije. Rad prikazuje financijsku konstrukciju u kojoj vlastita sredstva čine 32,81%, odnosno 125.000,00kn, a tuđa sredstva 67,19% proračuna, odnosno 256.000,00kn, pri čemu se tuđa sredstva odnose na kreditna sredstva. Cilj je da se po završetku svih radova, a sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti i Pravilniku o pružanju ugostiteljskih usluga na seljačkom domaćinstvu, obiteljsko gospodarstvo obitelji Bjelić registrira kao agroturizam za potrebe smještaja. Vremenom, cilj će biti skupiti četiri sunca kao oznake kvalitete u ruralnom turizmu te osigurati održivo poslovanje tijekom cijele godine.

Temeljem svih relevantnih analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji, te detaljne ekonomike projekta, može se zaključiti kako je projekt provediv i isplativ.

12. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Jelena Bjelić

Matični broj studenta: 0013018501

Naslov rada: Projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristila sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirala niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam navela autora i izvor te ih jasno označila znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spremna sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

---

13. POPIS LITERATURE

13.1. KNJIGE:

1. Bahtijarević – Šiber, F.; Sikavica, P. (2001). *Leksikon menadžmenta*, Zagreb: Masmedia
2. Bartoluci, M. (2013). *Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva*, Zagreb: Školska knjiga
3. Buble, M. et al. (2005). *Strateški menadžment*, Zagreb: Sinergija
4. Demonja, D.; Ružić, P. (2010). *Ruralni turizam u Hrvatskoj*, Samobor: Meridijani
5. Hauc, A. (2007). *Projektni menadžment i projektno poslovanje*, Zagreb: M.E.P. Consult, Zaprešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti Baltazar Adam Krčelić
6. Ivandić, N.; Kunst, I. (2015). *Akcijski plan razvoja turizma ruralnih područja RH*, Zagreb: Institut za turizam
7. Jurina, M. (2011). *Organizacija i menadžment*, Zaprrešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti Baltazar Adam Krčelić
8. Kušen, E. (1996). *Atraktivnosti i atrakcije turizma*, Zagreb: UT, Hrvatski turistički magazin
9. Renko, N. (2005). *Strategije marketinga*, Zagreb: Naklada Ljevak
10. Ružić, P. (2009). *Ruralni turizam*, Pula: Institut za poljoprivredu i turizam Poreč
11. Tipurić, D. (2014). *Analiza interesno-utjecajnih skupina*, Zagreb: EFZG
12. Tubić, D. (2019). *Ruralni turizam: od teorije do empirije*, Virovitica: Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici
13. Zekić, Z. (2010). *Projektni menadžment*, Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci

13.2. INTERNETSKI IZVORI:

1. Baćac, R., (2011). *Priručnik za bavljenje seoskim turizmom – korak po korak od ideje do uspješnog poslovanja*. Zagreb: Ministarstvo turizma Republike Hrvatske. URL: http://www.mint.hr/UserDocsImages/Prirucnik_Seoski_turizam.pdf (pristupano: 1.8.2020.)
2. Ikić, E. (2009). *Oblikovanje organizacije za upravljanje projektima*. URL: <https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2009/04/30/upravljanje-projektima-rizici/> (pristupano: 5.9.2020.)

3. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (2020). *Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018*. URL: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740> (pristupano: 1.9.2020.)
4. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske (2020). *Turizam u brojkama 2019*. URL: https://www.htz.hr/sites/default/files/2020-07/HTZ%20TUB%20HR_%202019%20%281%29.pdf (pristupano: 20.8.2020.)
5. Mrvica Mađarac, S. (2012). *Agroturizam u funkciji razvoja poduzetništva u Vukovarsko - srijemskoj županiji – stanje i perspektive*. Vukovar: Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru. URL: <https://hrcak.srce.hr/130283> (pristupano: 2.8.2020.)
6. Naletilić, G. (2018). *Uloga zakonske regulative u ruralnom turizmu Republike Hrvatske*. Osijek: Fakultet agrobiotehničkih znanosti. URL: <https://repositorij.fazos.hr/islandora/object/pfos:1554> (pristupano: 1.8.2020.)
7. Narodne novine (2015). *Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu*. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_06_54_1408.html (pristupano: 15.7.2020)
8. Narodne novine (2019): *Pravilnik o upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava*. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_06_62_1220.html (pristupano: 4.8.2020.)
9. Narodne novine (2016). *Uvjeti za vrste agroturizma*. URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/440707.pdf> (pristupano: 15.7.2020.)
10. Općina Bošnjaci (2016). *Strategija razvoja općine Bošnjaci za razdoblje od 2015. do 2020. godine*. Bošnjaci: LAR Vjeverica d.o.o. URL: http://www.bosnjaci.hr/upload/dokumenti/Strategija_razvoja_Opcine_Bosnjaci_2017.pdf (pristupano: 12.8.2020.)
11. Petračić, M. (2018). *Poduzetnički projekti u održivom razvoju ruralnoga turizma, doktorska disertacija*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu. URL: <https://repository.fthm.uniri.hr/islandora/object/fthm%3A1276/datastream/PDF/view> (pristupano: 1.8.2020.)
12. Šipić, L. (2016). *Usporedba razvoja ruralnog turizma Hrvatske i Francuske*, Split: Ekonomski fakultet Split. URL:

- <https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst:223/preview> (pristupano: 29.7.2020.)
13. Vlada Republike Hrvatske. *Zakon o pružanju usluga u turizmu*. URL: <https://www.zakon.hr/z/343/Zakon-o-pru%C5%BEanju-usluga-u-turizmu> (pristupano: 12.8.2020.)
14. Vlada Republike Hrvatske. *Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti*. URL: <https://www.zakon.hr/z/151/Zakon-o-ugostiteljskoj-djelatnosti> (pristupano: 12.8.2020.)
15. Vukovarsko-srijemska županija (2015). *Katalog EU projekata Vukovarsko-srijemske županije*. URL: http://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni7/~contents/4R427539LY9NR3P3/katalog.pdf (pristupano: 1.8.2020.)
16. Vukovarsko-srijemska županija (2015). *Razvojna strategija vukovarsko-srijemske županije za razdoblje do 2020. godine*. URL: <https://www.ra-vsuz.hr/UserDocsImages/dokumenti/Razvojna%20strategija%20VS%C5%BD%202020.%20-%20s%20Analiza%20stanja%20sa%C5%BEetak.pdf> (pristupano: 10.9.2020.)
17. Vukovarsko-srijemska županija (2015). *Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije 2015.-2020. godine*. URL: https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni9/~contents/CTQ225E257AASBFT/strategija-razvoja-turizma-vukovarsko---srijemske--upanije-od-2015.---2020..pdf (pristupano: 16.8.2020.)

OSTALI INTERNETSKI IZVORI:

1. <https://croatia.hr/hr-HR> (pristupano: 12.9.2020)
2. <https://idemonaselo.hr/> (pristupano: 12.8.2020.)
3. <http://www.opg-juzbasic.hr/t/agroturizam-juzbasic-matkova-pecara/31260/> (pristupano: 11.9.2020.)
4. <https://proleksis.lzmk.hr/2995/> (pristupano: 1.9.2020.)
5. <https://ruralna.hr/?page=search&t=1&ref=menu> (pristupano: 20.7.2020.)
6. <https://slavonia.travel/slavonija-puna-neispricanih-prica/hr/> (pristupano: 16.8.2020.)
7. <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 12.9.2020)
8. <https://slavonia.travel/vukovarsko-srijemska-zupanija/hr/> (pristupano: 2.8.2020.)
9. <https://vinkovackejeseni.hr/> (pristupano: 2.8.2020.)
10. <https://virovi.hr/o-projektu/> (pristupano: 15.5.2020.)

11. <https://www.aprrr.hr/mjera-6-razvoj-poljoprivrednih-gospodarstava-i-poslovanja/>
(pristupano: 6.9.2020.)
12. <https://www.katastar.hr/#/> (pristupano: 12.9.2020.)
13. <https://www.visitvukovar-srijem.com/> (pristupano: 18.7.2020.)

14. POPIS KRATICA

EU: Europska unija

JLS: jedinice lokalne samouprave

LAR: Lokalna agencija za razvoj

MINT: Ministarstvo turizma i sporta

NN: Narodne novine

OPG: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

RH: Republika Hrvatska

TSOG: Turističko seosko obiteljsko gospodarstvo

VSŽ: Vukovarsko-srijemska županija

WBS: engl. Work Breakdown Structure

15. POPIS SLIKA I TABLICA

15.1. POPIS SLIKA

Slika 1 - Prikaz katastarske čestice na kojoj će biti implementiran projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	5
Slika 2 - Detalj iz Muzeja vučedolske kulture	17
Slika 3 - Vinogorje Srijem	18
Slika 4 - Antin stan	19
Slika 5 - "Matkova pecara" u Općini Bošnjaci	20
Slika 6 - Informativni plakat manifestacije Vinkovačke jeseni za 2020. godinu	20
Slika 7 - Vukovarsko-srijemska županija i Općina Bošnjaci.....	22
Slika 8 - Prikaz slavonske šlinge (ručni rad)	23
Slika 9- Vikend naselje i izletišta Bošnjački vjerovi.....	23
Slika 10- Prikaz Spačvanskog bazena	24
Slika 11 - Interesno utjecajni sudionici projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	27
Slika 12 - WBS prikaz plana projekta	41
Slika 13 - MS Project plana projekta – 1. dio	42
Slika 14 - MS Project plana projekta – 2. dio	43
Slika 15 - Projektna organizacija unutar projekta pokretanja ruralnog razvoja u Slavoniji	57

15.2. POPIS TABLICA

Tablica 1 - Kriteriji za definiranje okvira ruralnog turizma	9
Tablica 2 - Shematski prikaz međuodnosa ruralnog turizma, seoskog turizma i turizma na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu (TSOG).....	12
Tablica 3 - Dolasci i noćenje turista u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2018. i 2019. godine	21
Tablica 4 - Vrijednosti indeksa razvijenosti Općine Bošnjaci i Vukovarsko-srijemske županije	25
Tablica 5 - STAKEHOLDER analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	28
Tablica 6 - PESTLE analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.....	28
Tablica 7 - SWOT analiza projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	31
Tablica 8 - Analiza rizika projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	45
Tablica 9 - Izvori financiranja projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.....	49

Tablica 10 - Elementi i proračun projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.....	50
Tablica 11 - Struktura ukupnih ulaganja u projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji ...	51
Tablica 12 - Ukupni mjesečni i godišnji prihodi.....	51
Tablica 13 - Plan otplate kredita za projekt pokretanja ruralnog razvoja u Slavoniji	52
Tablica 14 - Materijalni i nematerijalni troškovi projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.....	52
Tablica 15 - Obračun amortizacije	53
Tablica 16 - Račun dobiti i gubitka za projekt pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	54
Tablica 17 - Financijski tijek projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	55
Tablica 18 - Bilanca projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji	56
Tablica 19 - Plan kontrole izvedbe projekta pokretanja ruralnog turizma u Slavoniji.....	58

16. ŽIVOTOPIS

Osobni podaci	
Prezime(na) / Ime(na)	Bjelić Jelena
Adresa(e)	Bartola Kašića 7, 32270 Županja, Hrvatska
Telefonski broj(evi)	+385 91 168 79 23
E-mail	jelenabjelic6@gmail.com
Državljanstvo	hrvatsko
Datum rođenja	27.05.1986.
Spol	žensko
Radno iskustvo	
Datumi	Ožujak 2019. - danas
Zanimanje ili radno mjesto	Stručna suradnica u Službi za rad s mladima i volonterima
Glavni poslovi i odgovornosti	Koordinacija Strategije razvoja volonterstva Hrvatskog Crvenog križa i implementacija mjera predloženih Strategijom, te iniciranje, priprema i provedba projektata koji uključuju rad volontera ili s ciljem razvoja volonterstva
Ime i adresa poslodavca	Hrvatski Crveni križ, ulica Crvenog križa 14-16, Zagreb
Vrsta djelatnosti ili sektor	Nevladina organizacija
Datumi	Travanj 2012. – veljača 2019.
Zanimanje ili radno mjesto	Defektolog rehabilitator
Glavni poslovi i odgovornosti	Tretmanski rad s odraslim osobama s invaliditetom pri Cjelodnevnom boravku za odrasle osobe s intelektualnim i mentalnim oštećenjem
	Voditeljica Cjelodnevnog boravka za odrasle osobe s intelektualnim i mentalnim oštećenjem
	Koordinatorica volontera u Gradskom društvu Crvenog križa Županja
	Autorstvo i/ili menadžment projekata:
	<ul style="list-style-type: none"> • “Pjesma za sve mlade” (2018.-2019.)- podizanje kvalitete života i smanjenje socijalne isključenosti mladih u nepovoljnom položaju (mladi s invaliditetom, nezaposleni, u sustavu socijalne skrbi) uključivanjem u aktivnosti različitih vrsta umjetnosti – <i>voditeljica projekta na 60% radnog vremena</i> (Europski socijalni fond) • “Pomoć u nastavi učenicima s teškoćama” (2017.-2019.) – osiguranje pomoćnika u nastavi učenicima osnovnih škola (Ministarstvo znanosti i obrazovanja) – <i>autorstvo i vođenje projekta</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • “Program zapošljavanja žena u Cerni, Gradištu i Gunji” (2018.-2019.) – zapošljavanje 49 teže zapošljivih žena s nižom razinom obrazovanja iz Cerne, Gradišta i Gunje u cilju njihova osnaživanja i unaprjeđenja radnog potencijala – Europski socijalni fond – <i>autostvo projekta</i> • “Coolart” (2018.) – razmjena mladih s invaliditeom iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine na temu umjetnosti i kulture za mlade (Agencija za mobilnost i programe EU) – <i>autostvo i vođenje projekta</i> • “Misija socijalna uključenost” (2017.) - razmjena mladih s invaliditeom iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine na temu socijalne uključenosti (Agencija za mobilnost i programe EU) – <i>autostvo i vođenje projekta</i> • Trogodišnji program “Mladi za budućnost” (2016. – 2018.)– pružanje podrške mladima iz NEET skupine (Ministarstvo socijalne politike i mladih) – <i>autostvo projekta</i> • “Mobilnost u zajednici” (2016.-2019. godine) – usluge besplatnog prijevoza starijih osoba i osoba s invaliditetom do zdravstvenih i socijalnih usluga (MSPM) – <i>autostvo projekta</i> • “Aktivni u trećoj životnoj dobi” (2016. - 2019. godine)– organizirane dnevne aktivnosti za osobe starije od 60 godina (Ministarstvo socijalne politike i mladih) – <i>autostvo projekta</i> • “Migratin vs. Integration” (2016.)– razmjena mladih s ciljem upoznavanja mladih s problematikom migranata i izbjeglica, partneri iz: Hrvatske, BiH, Srbije, Kosova, Cipra, Bugarske, Rumunjske, Turske, Slovačke, Italije, Njemačke (Agencija za mobilnost i programe EU) – <i>autostvo i vođenje projekta</i> • “Don’t dream it – be it” (2015.) – razmjena mladih na temu zdravih stilova života mladih iz Hrvatske, BiH i Srbije (Agencija za mobilnost i programe EU) – <i>autostvo i vođenje projekta</i> • “Connect” (2014.) - razmjena mladih namijenjena povezivanje organizacija koje rade s mladima iz Hrvatske, BiH i Srbije (Agencija za mobilnost i programe EU) – <i>autostvo i vođenje projekta</i> • “One step closer” (2013.) – razmjena mladih namijenjena mladima s invaliditetom iz Hrvatske, BiH i Srbije (Agencija za mobilnost i programe EU) – <i>autostvo i vođenje projekta</i>
	<p>Terenska suradnica na EU projektima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “People on the move” (2013.-2014.) – nositelj Hrvatski Crveni križ – projekt namijenjen podizanju kapaciteta organizacija civilnog društva za rad s migrantima – rad na projektu na 20% radnog vremena • “Volume UP for volunteering” (2014.-2015.) - nositelj Hrvatski Crveni križ – projekt namijenjen podizanju kapaciteta organizacija civilnog društva za uljučivanje volontera u svoje aktivnosti, kao i promociji volonterstva u društvu – rad na projektu na 20% r. vremena
Ime i adresa poslodavca	Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Crvenog križa Županja, Dr. Franje Račkog 30b, Županja
Vrsta djelatnosti ili sektor	Nevladina organizacija
Datumi	Kolovoz 2011. – Ožujak 2012.
Zanimanje ili radno mjesto	Izvoditeljica programskih aktivnosti (ugovor o radu)
Glavni poslovi i odgovornosti	Rad u uredu, vođenje projekata, izvođenje projektnih aktivnosti na terenu, direktan rad s korisnicima, vođenje radionica i edukacija za mlade, sociopedagoški tretman maloljetnih počinitelja prekršaja i kaznenih djela

Ime i adresa poslodavca	Ambidekster klub, Valpovačka 13, 10040 Zagreb (Hrvatska)
Vrsta djelatnosti ili sektor	Nevladina organizacija
Datumi	Lipanj 2007. – prosinac 2011.
Zanimanje ili radno mjesto	Autorstvo i vođenje projekata udruge (honorarno - studentski ugovor)
Glavni poslovi i odgovornosti	Autorstvo i vođenje projekta “Aktivni i mladi” (projekt edukacije vršnjaka pomagača o reproduktivnom zdravlju mladih) Autorstvo i vođenje projekta “Klikni za NEnasilje” (univerzalno preventivni projekt usmjeren prevenciji virtualnog zlostavljanja djece, “cyberbullyinga”, osnovnoškolske dobi) Kovoditeljstvo projekta “Vidjeti nevidljivo” (projekt namijenjen djeci i mladima s posebnim potrebama, njihovim obiteljima i stručnjacima) Autorstvo i vođenje projekta “NeToMir” (projekt edukacije djece za nenasilje, toleranciju i mir)
Ime i adresa poslodavca	U razdoblju od 2007. – 2012. Obnašala ulogu tajnice udruge Ambidekster klub, Valpovačka 13, 10040 Zagreb (Hrvatska)
Vrsta djelatnosti ili sektor	Nevladina organizacija
Obrazovanje i osposobljavanje	
Datumi	Listopad 2017- danas
Naziv željene kvalifikacije	Stručna specijalistica projektnog menadžmenta (struč. spec. oec.)
Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine	Studenti specijalističkog diplomskog stručnog studija Projektni menadžment osposobljavaju se za: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pripremu početka (project start up) i vođenje projekta kojim organizacije planiraju i izvode svoje operativne i razvojne projekte ▪ pripremu i vođenje projekata u projektno usmjerenim organizacijama, od faze pripreme, izvođenja te faze obvezne garancije ▪ sudjelovanje u pripremi i vođenju složenih projekata u svim vrstama organizacija iz profitnog i neprofitnog sektora ▪ pripremu i vođenje projekata korištenja vanjskih fondova, a posebno fondova EU-a ▪ organiziranje cjelovitog projektnog rada u organizacijama u kojima će specijalisti djelovati.
Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja	Veleučilište Baltazar Zaprešić Vladimira Novaka 23, 10 290 Zaprešić
Razina	ISCED 7
Datumi	Rujan 2008. – lipanj 2011.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Magistra socijalne pedagogije

<p>Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rješavanje praktičnih problema u profesionalnom radu s djecom i mladima ▪ trening komunikacijskih i socijalnih vještina ▪ procjene potreba specifičnih grupa djece i mladih za tretmanom ▪ planiranja grupnog i individualnog rada sa djecom i mladima ▪ razumijevanja delinkventnog ponašanja mladih i na osnovi svega toga procjenjivanje najadekvatnije intervencije na kriminalno ponašanje pojedinog malodobnika ▪ planiranje preventivnih i tretmanskih programa, planiranje i provođenje evaluacije programa, procjena učinkovitosti programa 															
<p>Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja</p>	<p>Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Borongajska cesta 83f, 10000 Zagreb</p>															
<p>Razina</p>	<p>ISCED 7</p>															
<p>Datumi</p>	<p>Rujan 2005. – rujan 2008.</p>															
<p>Naziv dodijeljene kvalifikacije</p>	<p>Prvostupnica (<i>baccalaurea</i>) socijalne pedagogije</p>															
<p>Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rješavanje praktičnih problema u profesionalnom radu s djecom i mladima ▪ trening komunikacijskih i socijalnih vještina ▪ procjene potreba specifičnih grupa djece i mladih za tretmanom ▪ planiranja grupnog i individualnog rada sa djecom i mladima ▪ planiranje preventivnih i tretmanskih programa, planiranje i provođenje evaluacije programa, procjena učinkovitosti programa 															
<p>Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja</p>	<p>Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Borongajska cesta 83f, 10000 Zagreb</p>															
<p>Razina</p>	<p>ISCED 6</p>															
<p>Osobne vještine i kompetencije</p>	<p>Hrvatski jezik</p>															
<p>Materinski jezik(ci)</p>	<p>Engleski jezik</p>															
<p>Drugi jezik(ci)</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="2">Razumijevanje</th> <th colspan="2">Govor</th> <th>Pisanje</th> </tr> <tr> <th>Slušanje</th> <th>Čitanje</th> <th>Govorna interakcija</th> <th>Govorna produkcija</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>B2</td> <td>B2</td> <td>B2</td> <td>B2</td> <td>B2</td> </tr> </tbody> </table>	Razumijevanje		Govor		Pisanje	Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija		B2	B2	B2	B2	B2
Razumijevanje		Govor		Pisanje												
Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija													
B2	B2	B2	B2	B2												
<p>Društvene vještine i kompetencije</p>	<p><u>Zajednički europski referentni okvir za jezike</u> Dobre komunikacijske i socijalne vještine, sposobnost suradničkog vođenja i timskog rada, inicijativnost, fleksibilnost i neposrednost u međuljudskim odnosima</p>															
<p>Organizacijske vještine i kompetencije</p>	<p>Razvijene organizacijske vještine i vještine koordinacije, vještine raspolaganja resursima, dobre prezentacijske vještine, iskustvo u vođenju i koordinaciji projekata, timova i financijskih resursa</p>															

Računalne vještine i kompetencije	Aktivno poznavanje rada na osobnom računalu – MS Office, Internet
Druge vještine i kompetencije	Kreativnost i upornost u radu, aktivno sudjelovanje na stručnim seminarima i kongresima, spremnost na učenje i unaprjeđenje profesionalnih kompetencija
Vozačka dozvola	B
Dodatne informacije	<p>Objavljivanje stručnih tekstova i uredništvo priručnika za djecu i mlade:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uredništvo i autorstvo priručnika za osobe koje rade s mladima “Migration vs. Integration”, Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Crvenog križa Županja, 2017. ▪ uredništvo i autorstvo dijela brošure “Korak bliže”, Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Crvenog križa Županja, 2014. ▪ uredništvo i autorstvo priručnika “Aktivni i mladi”, Ambidekster klub, 2011. ▪ uredništvo zbirke radova “Moja čarobna formula”, Ambidekster klub, 2011. ▪ uredništvo i autorstvo dijela priručnika „Moj zdravi stil II.“, Ambidekster klub, 2010. ▪ uredništvo zbirke radova “Moja čarobna formula III – kako prevladati krize odrastanja”, Ambidekster klub, 2010. ▪ uredništvo i autorstvo dijela priručnika “Mali ton-bon II.”, Ambidekster klub, 2010. ▪ članak „Nasilje u adolescentskim vezama“, Zbornik radova sa III. Međunarodnog kongresa studenata socijalne pedagogije, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2009.